Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совети Министрий Совети орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ (4562). | ЕРА, 20 МАЙ, 1971 шу. | Мах 2 кап. | Газета арадувл 1923 шера денз

ЛАКХА ЛОАТТАЕ КОММУНИСТА ЦІИ

КПСС XXIV-ча съезда решенеш толамца кхоачашъелга миллионаш болча нахьа къахьегамах тийша да. Цудухьа вай парте боккха боах дІаболабьаб съезда решенеш кхоачашъяра мехка материальни духовни низаш оархагІдархаш, цу къоакама беррига къахьегамхой юкъеозаш.

Яьржача яхье хьалха латт коммунисташ. Шоашкара хьокхам телараш совгІа, цар дегаш уравттаду шоашта уллуа берий, айду хІара коллектива политически къахьегамен хьинар.

«Вай парте яха, — аьлар XXIV-ча съезде новкъоста Л. И. Брежнева, — коммунистий идейностах, хьинарах, цар шоаш кхо не бет хиларах латт. ХІанз парте тІадерзаду халкъ сийлахь - доккхий кхоалаша декхараш кхоачашдера. Цун моральни авторитет лаккхагІа хургьа, хІара коммуниста идейни нравственни гІулакхаш лаккхагІа ма хуле.

Иштта да вай вахара закон. КПСС члена бехктокхам лаккхуу вай парте хьалхашка оттаду декхараш доккхеи чоалхаеен хилергІа хьежжа. Парте XXIV-ча съезда решенешка белгалдаьхад вай мехка коммунизм хьалъяра хІаьзарча декхараш коммунисташкара хьалхараш. Цар кертера маІан да, ленински традицесе хьежжа, коммуниста цІен цуй лоархІамен лакхбар.

Сага белгалоаккхаш доля хІама — из цун гІулакхаш да. Ух хьагучадувл балхаца, шийна хьалхашка латта декхараш цо кхоачашдарца. Парте политика могашах валаш коммунисте декхар. Из декхарийла ше парте решенеш кхоачашъяра беррига ший низ, хьекъал, хьинар дІадала.

ХІанз республика партийни организацеш чакхйоалеш латт КПСС XXIV-ча съезда итогашта коммунистий декхараш дувцеш бола собранеш. Цига белгалдоах съезда решенеш толамца кхоачашъяра хІара коллектива де а, из хоадам боллаш доле гІулакхаш. Цига иштта белгальбоакх коммуниста авангардни лоархІам а.

Дукха ба вай республике КПСС члена цІи лакха лоаттаеш бола коммунисташ. Цар хьоинхам тел къахьегаме а общественни вахаре а. Сийленца кхоачашду хьалхашка латта декхараш.

Наьсарен районерча «Назрановский» совхоза доярка Беракоева Леменка дика йовзаш я вай республике. Дукхача хана денз хьайоагІа из хьалха латташ. Цун сий ду коммунисташа а, хІаьта иштта ферма беррагача болхлоша а.

Лемкас даим новкъостал ду къонача болхлошта, церра дІайоазийт ший балха опыт. Ферме тІа дукха ба хІанз до хьалхлебаь гоьчаччаш. Республика коммунисташа укх шера Социалистически Къахьегама Турпал бола Бераховеа Лемка КПСС XXIV-ча съезда делегаталла хержар.

ХІанз Лемкас вайона къахьегамхошта хьалхашка каст-каста къамаьлаш ду парте XXIV-ча съезда балхах лаьца. Цо доккхий декхараш тІайнах цердача пятилетка хьалхарча шера. Ферма беррига болхлой оархагІбоах Лемкас съезда решенеш сийленца кхоачашъяра.

Шоай къахьегамца, общественни балхаца белгалбаьккха ба коммунисташ Гудермески локомотивни депо машинист Г. Г. Богун, «Гойтинский» совхоза директор О. Кагерманов, «Шелковский» яхача совхоза воккхагІа вола жа Іу М. Эсмухамбетов, иштта кхи дукха а.

Дукхача юкъарчера партийни организацеша даим йоакхо ю коммунистий авангардни лоархІам лакхбара. Масала, «Красный молот» яхача завода паркомо кхетамца пайда эц коммунистий отчетех. Коммунисташа отчеташ тел партийни группей, цехови парторганизацей собранешка, партийни бюрой комитетен заседанешка. Кхетамца вІаштІехьыюкхача системагІа бу из болх.

Цу гІулакхо айду коммунистий хьинар, чІоагІбу бехктокхам. Заводе хІанз яхаш совгІа бола коммунисташ коммунистически къахьегама ударникаш ба. 900 волча рационализаторех кхоалагІа дола дакъа хинна да Іеш бараш коммунисташ ба.

Республика коммунистий дикача гІулакхех дукха дувца йиш я. ХІара предприятие, колхое, совхое, учреждение, организаце ба шоай декхараш сийленца кхоачашдеш бола коммунисташ. Цхьабакъда, цхьашайолча моттигашка дерттІа йоакхо ац коммунистий авангардни лоархІам лакха лоаттабара. ХІана а нийслу, парте боккъонца бола политически бІулой декхараш кхоачаш ца деш бола коммунисташ. Цар мишар лелабу болхаца нийслуча кхоачамбоацараща, цхьабараша моттийта леладу гІулакхаш, кхоачашдац КПСС Уставо дІадехараш.

Цу тайпара кхоачамбоацараш ца йиш яц. — Хье коммунист вале, — аьлар КПСС XXIV-ча съезда новкъоста Л. И. Брежнева, — хьо декхарийла ва кхоачамбоацараша тІехьашка ца хувла, тІехьайсача уйлашта тІехьа ца латта, хІаьта кхетам болаш, хьинаре парте бІуло хила, Къахьегаме а, вахаре а, общественни вахаре а, дешаре а, быте а — массаеа а массанахьа а коммунист коммунист хила веза, сийленца лелае еза до ленински парте члена коккха цІера.

Партийни организацеш декхарийла я коммунисташта юкъера бола вІенхаштта тоабе, кхетамна пайда эца бале ше пайдане йолга хьахьекхача формах — коммунистий отчетех. Къаьстта тІерзо е ера партийни собранеш лоархІам лакхбара. хІара коммуниста гІалатта бехктокхам чІоагІбара. ВІалла мишер хила йиш яц КПСС Программен Устайн дІадехараш, дийна кхоачйи ца дераша партийни пачхьалкхени дисциплина талхаерашка. Парте мугІараш цІена лоаттадар — хІар партийни организацие, хІара коммуниста сийлен декхар да.

ХІанз коммунисташта хьалхашка латтача керттерча декхарех да парте тІайна программа толамца кхоачашъяр, дІахо къахьегама овсарле лакхъяр, Іилман-технически прогресса дарда тІа производства эффективность лакхъяр, ерригаца торонех пайда эцар.

Парте XXIV-ча съездо белгалдаьккхад экономически болх дІахо тоабелга, боахама гІулакхашта тІехьара партийни тІахьожам чІоагІбар. Коммунисташ декхарийла ба ду балха даим йоакхо е.

Партийни организацей ний коммунистий хьинарах, деналах, идейностах латт. Цудухьа хІара коммунист декхарийла ва, КПСС XXIV-ча съездо дІаяйийхача тайпара, ший декхараш сийленца кхоачашде.

Лакха лоаттае ленински парте члена еза цІи.

ЛоархІаме канал

Нохч-ГІалгІай а Къалбасел ХІирай а республикай аренаш дІайеъяра, цигара кхаш хина Іалашдаре боккха лоархІам болаш да Алхан-Чуртски канал.

Терка е Шолжа а зовкъенцэ юкъера лаьтта дика да. Бакъда, хий доацаш хьаарех пайда эцаш дІцар из хьалха. 160 километр дІаьхен цхьашайолча моттигашка 8—15 километр шерен долча ну лаьттан бІаза пайда эца беацага гучалаьлар.

1966-ча шера майски 1970-ча шера декабрьски Пленумий решенеша а парте XXIV-ча съезда Директивиша а лоархІаме декхар лерхІ хиг боадам шерфор. Из дика кхетаду тІа коллективо. Массане доаш ала лов сова тхоай системах.

Тха канала чура хий хьадоагІа Орджоникидзена гаьна йоацаш яьна плотинех. Секундах 514 кубометр хий чоа до.

Укх шера къастуа йоакха нана оотапай бала тхоашта хьалхашка. Лоацача хана тхо декхарийла да хий давлени чІоагІагІа хьийтара керда сооруженеш хьалхе. ХІаньлехьа боах бе йолаеншй керттерча магистрала тІара цхьа ашпакабетонни акведук, ала давкал доккр, цхьа туннель.

Малхбоален оагІорахьа хий ненара хьаьлъь цхьий горкІ цхьоа — регулятор, соединий хий дІаухийта цхьа сангар.

Наьсарен районе 34 километр дІоахал долаш ца тха канал. Цул совгІа кхаь вога тІа латташ сакха ашпакабетонни нийш а ала дІаухийта хиш дІакхоач 622 гектар хьаьна.

Наьсарен участко хий лоаттаду кха е ала пункта. Масала, «Назрановский» совхоза, Наьсар-Керте, Аьлте-Юрта, БуроІалха Пхьалекъонтий-Юрта, Карабулакъа. Ерригача а участко дика Іалашьеш а Нохч-ГІалгІайчен цу совхозаш яхь колхоза.

Грозненски участок а Первомайски станице. Канала тІехьара дакъа цига чакхдоал. Цу лаьттанх хий хулийт 7289 гектар лаьттана. Дукхьал Нохч-ГІалгІай республике па 11301 гектар лаьтта Алхан-Чуртски канала чура хий декхаш.

Укх шера чІоагІа теркам тІабехийтаб тха болхлошьа лаьтта йистошке а, кхашта тональе а дІаегІача таьхашта хий кхиларе. На балъан долаш гаьнаш сихегІа дегІаухаргьа. цар новкъостал дергда нихага кхаг Іо на дохадайта. хьгта хьежжа хьуркъам совбаккха.

АМООС-а болхлоша массаза а йоакхо ма а а ю шоаш хина декхача лаьттапиа болх беча зовной хьокхамаш лакха хьайтара, цар болх кхм а тоабаре.

Парте XXIV-ча съезда решенеш а СССР-а Лакхехьарча Совета хиш декхача лаьттах пайда эцалга тоадарах боле соцам а дет тІара иъюабалбеча тха система болхлоша хьаьккха а хІанз кходергаш 475 ьаар тонн хлат ачачаьхалкхан амбарашка доха ашга Нохч-ГІалгІайчен къахьегенхоша дезна доп тІехкхоачашла новкъостал хара.

Я. ЭКАЖЕВ, АМООС-а инженер.

Лекхахьарча сурта тІа: АМООС управлене начальник И. Абадиев, мастер-геодезист В. Бочаров, № 7 йолча ПМК участка начальник Г. Вииске канала планировка еча хана.

Лоахарча сурта тІа: гидротехник М. Подлесный, А. Торшхоев донера ремонт еш ба.

С. ХАКИЕВА суртеш.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ДЕЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛЧА ОКРУЖНОЙ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ

РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттабора хьакъехьа хьакхьаьча къахьегамхой юкъарча собранеей протоколашка а йоагІ-йоагІача округашка гІолла шоаш харжийта раьза хиларе хьакъеха уж хьоттабьча организацешкара яьхача кандидатий заявленеш а хьежа, Окружной хоржамий комиссеша «РСФСР Лакхехьарча Совете деча хоржамий хьакъехьарча Положене» 35 статьяга хьежжа РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харша кандидаталла дІаязбьаб.

№ 876 йолча Ленински хоржамий округе гІолла

Титов Федор Егорович, 1910 шера ваь, РСФСР кхьча механшарча гІулакхий министр, КПСС член ва, город Москве вах, оттаваь Грозненски ремонтно - механически завода болхлой, инженерно - технически балхаш дерий, гІулакхерча наьха юкъарча собране.

№ 877 йолча Заводской хоржамий округе гІолла

Небиев Вахий Іалаш, 1936 шера ваь, Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 43-4 йолча установка оператор ва, парте вац, город Грозне вах, оттаваьа Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлой, инженерно - технически балхаш дерий, гІулакхерча наьха юкъарча собране.

№ 878 йолча Гудермесски хоржамий округе гІолла

Чеботарева Вера Михайловна, 1940 шера яь, Грозненски района 1 Мая цІерагІча колхоза доярка я, парте яц, Грозненски района Первомайски станице ях, оттаяь Грозненски района 1 Мая цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собране.

№ 879 йолча Наьсарен хоржамий округе гІолла

Оздоев Йисмейлий Къурейш, 1925 шера ваь, Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель ва, город Грозне вах, КПСС член ва, оттаваьа Наьсарен районерча Г. Аьрцева цІерагІча «Электроинструмент» завода болхлой, инженерно - технически балхаш дерий, гІулакхерча наьха юкъарча собране.

№ 880 йолча Наурски хоржамий округе гІолла

Пискованкин Зинаида Сергеевна, 1941 шера яь, Наурски района «Советская Россия» яхача совхоза комсаш лелаеча бригада бригадир я, парте яц, «Советская Россия» яхача комсаш лелаеча совхозе ях, оттаяь Наурски района «Советская Россия» яхача комсаш лелаеча совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране.

№ 881 йолча Урус - Мартана хоржамий округе гІолла

Вакаев Вахий Рамазан, 1920 шера ваь, КПСС Нохч - ГІалгІай обкома шоллагІа секретарь, КПСС член ва, город Грозне вах, оттаваьа Урус - Мартана района «Гойтинский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране.

№ 882 йолча Шаьла хоржамий округе гІолла

Эсамбаев Іаьласолта Махьмуд, 1924 шера ваь, Нохч - ГІалгІай пачхьалкхан филармоне артист ва, парте вац, город Грозне вах, оттаваьа Шаьла района «Шалинский» откормочни совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собране.

ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТ ХАРЖАРХОЙ БОЛЧА

Самардийнехь г. Грозерча Ленина цІерагІча культура Дворце дукха харжархой вІашагІкхийттабар. Уж бар РСФСР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара № 877 йолча Заводской хоржамий округе чуйоагІача предприятей, учрежденеш болхлойи гІулакхера нахи.

— КПСС XXIV съезда решенешц къахьегамхой дегаш айдаьча хьалаина чакхдоалаш де укх шерара хоржамаш, — аьлар эггара хьалха къамаьл дахча КПСС Заводской райкома секретаре А. Н. Бубнова. Советски Іаьлала демократе, ешача боккъонех бІаза пайда а воаш лакхехьарчен моттигеча Советийна бахийта толашагІбола нах хоржаб вай укх дешашка. Церех цаІ ва тахан вайца вІашагІкхета схьаэа веча Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо РСФСР Лакхехьарча Совета депутат харжара кандидат ваь цу завода оператор Небиев Вахий Алаш.

Эггара хьалха дош ду доверенни волча Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода цеха начальника Румянцев Петр Ивановича. Гулбенича харжархошта депутаталла кандидате биографехи цун къахьегамен общественни балхахи лаьшк дийцар цо. Ше къамаьл дахь воалаш цо аьлар:

— Со дог тийша ва вай шийта бенне тешам Небиев Вахий Алаша боабергк ва дІиларех. Аз массане а тІахьех 13 июне ца депутаталла харжа.

Иштта кандидатех лаьца къамаьл доаш а шийна тІадилла гІулакх по дІзае кхоачашдергйлаех шоаш тешаш болге дийцар уккача доверенни болча ГрозНИИ сектора заведующе С. Хаджиева, Нохч-ГІалгІай гІишлой управлене № 8 йолча СМУ нормировщика И. Иванова, тІемахочо В. Чумакова.

Цул тІехьагІа накалаш телаш къамаьл дир цига № 1 йолча школа - интерната хьехархочо Горбачева Галина Николаевнас, «Грознефтехимремстрой» треста керттерча механика И. В. Ярославски.

Шийх тешам баларах харжархошта баркал аьлар цун тІехьагІа къамаьл де доша яйача ноб. Небиева.

— Аз сай хьинар а кхетам а кхобергбац шун наказаш кхоачашдара, — аьлна чакхдаьккхар цо ший къамаьл.

Агитпункта заведующе Титов Леонид Федоровича массане тІахьийхар Небиев Вахий Алаш 13 июне РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжара кхаж тасса.

КЕРДА ГРАЖДАНСКИ АВИАЦИОННИ ТЕХНИКА ПАРТЕИ ПРАВИТЕЛЬСТВАИ КУЛГАЛХОШКА ГОЙТАР

1971 ш. 17 мае «Внуково» аэропорте рекативни гражданска самолетийи вертолетийи кердача образцашта хьежар партен правительстван кулгалдой новкъостий Л. И. Брежнев, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарев, СССР Министрий Совета Председателя заместитель нов. Л. В. Смирнов.

Хьахьекхар: татат массагІа бола «ТУ-144» яха самолет, «ТУ-154» яха юкъера магистральни самолет, «ИЛ-76», яха транспортни самолет, модифицированни самолеташ — чІоагІа уха магистральни «ИЛ-62М», моттигерча фетарча хьаьхьашка гІолла леларгйола гартара модернизаци «ТУ-134А», «ЯК-40».

Иштта гойтар мукъ кхахьарга дадаеча дунен тІа егара йоакхагІйола «В-12» яха транспортни вертолети «В-8» яха модифицированни пассажирски вертолети.

ДІайовзийташ бар авиационни промышленноста министр нов. П. В. Дементьев, граждански авиаце министр нов. Б. П. Бугаев, самолетий, вертолетий, двигателий генеральни керттерен конструкторий, цу дакъе новкъостий А. Н. Туполев, А. А. Туполев, А. С. Яковлев, Г. В. Новожилов, М. Н. Тишенко, Н. Д. Кузнецов, П. А. Соловьев.

Хьожача бар СССР министраш новкъостий А. А. Гречко, С. А. Зверев, В. Д. Калмыков.

Кердача техникага хьежа баьнначул тІехьагІа беседа еш новкъосташа Б. П. Бугаева, П. В. Дементьева, Л. В. Смирнова партен правительстван кулгалхошка хоам бир советски граждански авиаци дегІаахара перспектива хьакъехьа.

Шоаш дистебоалаш КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева авиационни промышленностен граждански авиацен болхлошта баркал аьлар керда авиационни техника хьакхолларахи караерзарахи, КПСС XXIV съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара даькъе дІахо толамаш дахар йоаш лоаца баьккхар цара.

ДОТТАГІАЛА ВИЗИТ

КПСС Центральни Комитето Советски правительства ехарах доттагІала визитаца 18 мае Москве еннй Германе Социалистически ваьния парте Центральни Комитета Хьалхара секретарь Э. Хонеккер, СЕПГ ЦК Политбюро член, Германски Демократически Республика Министрий Совета Председатель В. Штоф, СЕПГ ЦК Политбюро член, ЦК секретарь К. Хагер, СЕПГ ЦК Политбюро член, ГДР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Х. Зиндерман юкъе а волаш йола Германски Демократически Республика партийно - правительствени делегаци.

ГДР-ен СССР-ен пачхьалкхений байракхаша егача Внуковски аэродроме ГДР кулгалдеча делегацешта чакъабахар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров, КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, кхьбараш.

1971 шера 18 мае Кремле КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК член, СССР Министрий Совета Председатела заместитель Н. К. Байбаков, КПСС ЦК член, СССР кхьча моллашцарча гІулакхий министр А. А. Громыко, КПСС ЦК член, ГДР-ера СССР посол П. А. Абрасимов вІашагІкхийтар СЕПГ ЦК Хьалхарча секретарца Э. Хонеккерца, СЕПГ ЦК Политбюро членаца, ГДР Министрий Совета Председателаца В. Штофаца, СЕПГ ЦК Политбюро членаца, ЦК секретарца К. Хагерца, СЕПГ ЦК Политбюро членаца, ГДР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместителаца Х. Зиндерманаца. Советски Союзерча ГДР послаца К. Биттнерца.

Шоай мехкашка коммунизми социализми хьалъяра лелама тІаькъехьа вІаши информацеш дІаюха елар СССР-ен ГДР-ен партийни пачхьалкхени делегацеша. Советски кулгалхоша дийцар КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра чакхдоахача гІулакхех а цу решенеша Советски Союзе къахьегамо хьинар айдаь хиларах а.

ГДР кулгалхоша хоам бир укх шера июль бетта хургйолча СЕПГ VIII-ча съезда еча кийчонех, ГДР партен халкъен вахарерча цу йоаккхача политически событе сийна шерра социалистически яхь айрахаи республика предприятешкарча творчески энтузиазмах. Цунна дувзадена белгалбаьккхар парте кулгалдара цІоагІон, пресвемственноста, коллективноста ленински принципаш дІахо дерргагІа чакхъяхара тІаерзаьчча СЕПГ ЦК XVI пленума решеней лоархІам.

ВІашагІкхийттача хана хьахайкадир КПСС-ен СЕПГ-ацен, СССР-а ГДР-а а юкъе политически, идеологически, экономически, кхьча доакъонка межарашка цхьана леладу гІулакхаш, марксизма - ленинизмах пролетарски интернационализмах принципех хог гІортолга а ец, дІахо а дегІаккхувлеш чІоагІдеи боккъонца лоархІа шоаш хилар.

СССР-ан ГДР-ан юкъе цхьана леладу экономически Іилма-технически гІулакхаш дегІаккхувлара дакъе дакха дикка доккхий толамаш чоаги белгалдоахаш, оагІонаша хьахайкадир производства кооперации специализаци кІоаргъяра, йоккхий Іилма-техническ проблемаш цхьана кийчъеэга а чулоацаш, йІаьххача хана чІоагІа латтаргдоала экономически бувзамеш шердарна шинга а мехка халкъа боахама зешой вІашин бола беззам лаккбара аалкъагІа дІахо аха шоаш кийча хилар.

Советски Союзон ГДР-ен СЭВ-а XXIII-чен XXIV-чен сессей решенешка хьалхе а делаеш дІахо а шоай низам тІакерзадергда хІанзарча этапе социалистически содружество кхоталуга чІоагІдарах цуй экономически интеграци лоархІамегІарча достамех наІ а хинна дІазтта социалистически экономически интеграци чакхъяхара.

Дунен халкъашта юкъера проблемаш юкъача хака ГДР кулгалхоша хьахайкадир, КПСС XXIV съезде тІайна мащара программа Германски Демократически Республике массаие а къоабалъен тІайна а шина а мехка юкъарча лерхІарашен хьаштанев ма яхара на лоархІам а хилар. Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача ерригача пачхьалкхенана хьалхенна лелаеча дунен халкъашта юкъерча политика принципаша на ахкара а ча.

ОагІонаша хьахайкадир. европейски континентера кхохкам кІадбара моастагІий, этара хьалха США агрессивен гІоархи ФРГ-ера реваншистски низами чІоагІагІа тохаденнадйе а, Европе машар чІоагІбара реальни предпосылкаш йолгах шоаш дог тийша хилар.

ВІашагІкхийттача дакъа лаьцараша белгалдаьккхар Европе хлераха чІоагІъярах машаре цхьана гІулакхаш леладеега дегІадоалаьрах тІаерзадаь практически гІулакхаш белгалде дезаш йола ерригача Европа юкъара совещание сихагІа гулъяра дакъа дерг мел доацар де шоай мехкаш кийча хилар.

ОагІонаша белгалдаьккхар, СССР-ан ФРГ-еней юкъе, ПНР-еней ФРГ-еней юкъе договораш дар хІанзара европейски реальностан бакъонь тІаэшарен низа а низа кхерам юкъебоаккхарг ца хиларен дарда тІа гІулакхаш унахцІеначча дьал тІа оттадартахьа бакъха лоархІаме гІа хилар. Цу договорашта ратификаци яро дакача оагІорахьара алнийт ергьар лаьна дер царна европейски пачхьалкхенашта юкъерча гІулакхашта.

ВІашагІкхийттача белгалбаьккхар европейски дунен дунен халкъашта юкъе цхьана гІулакхаш леладарен дакъера овланнгара проблемаш къестаеча ГДР-о цхьатаррарча боккъонегІа дакъа лацара лоархІам. Цунца дувзадена къаьстта лоархІаме да ГДР-ан цунца дерттІа гІулакхаш хоашем долча мехкашен юкъе дунен халкъашта юкъерча боккъон боарамашка хьежжа уж тайпа гІулакхаш оттадар. Цо дикка дІахьалхашкахьа доаккхаргдар Европерен дунен тІарен кхохкам кІаьдбара гІуленх.

ВІашагІкхийттача дакъа лаьцараша шоашта хетараш дийцар Малхбузен Берлинах лаьца йиъ оагІорахьара еча переговорий лелама хьакъехьа. Цар массане а уйла цхьатарра я цу дешар барт вІаштІехьбалар переговорашка дакъа мел доацарий хьаштаеша яхара хургхиларен цу районерча къовсамаштен доаьаштен бола ло хІабоаккхаргхиларен гІулакхе.

Европейски вахарера дика соьбыти слина лаьрхІар СССР-ен ГДР-ен Мюнхенски соглашени цхьацца дена нийсе йоацаш лархІарах дола дош латташ долда ЧССР-ен ФРГ-ен вІашагІкхетар.

ОагІонаша хьахайкадир Европа Малхбоаленнен Малхбузеннен юкъера гІулакхаш чоалханена хьал тІа оттадеш йола проблемаш деррига достамашка цхьана а цхьан хана а, хьалхагІе а дукхаладаьга хІамаш доацаш, дагадоахаргІара цхьа дешаш кхьчарца дувза ца а гІерташ, къестаера шоаш тІехьа хилар.

Советски Союзен Германски Демократически Республикан шоай эрадьаре политически гІулакхаш шийна а мехка хьаштий духьа, машара, демократе, социализма низаш чІоагІдара хьаштий духьа дІахо а вІаши дагйовлаш айкха координаци еш леладаргда.

СССР-ен ГДР-ен кулгалду делалаш вІашагІкхетар доттагІала дег тІарча безама, вІаши бІаза тешам бене доача, дагардараш вежарашка кхетадеча хьалашка чакхдаьлар.

КПСС ЦК Политбюросе Советски правительства 18 мае Кремлевски Дворце ГДР партийно-правительствени делегаце сийна шу оттадир. Шу доача хана доттагІала кадаш теьъадир КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева СЕПГ ЦК Хьалхарча секретара Э. Хонеккерен.

18 мае новкъостий Э. Хонеккер, В. Штоф, К. Хагер, Х. Зиндерман цІабахар. Внуковски аэродроме немецки новкъостий наьъбоахаш хилар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров, КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, кхьбараш.

АЙДЕННАЧА ХЬИНАРЦА

Назрановчу трикотажни фабрика коллективо дика кхьахийтад 1971 шера хьалхарча квартале. Парте XXIV-чу съезд хьалхалле хьалххагIа 103,3 процент кхочуьйр продукцина рошначу йа план.

Фабрика нехтол, ерригача районехь а тетара хьалха социалистически ялх. Йоакйир коммунист Сагов Iалихан парте латтача бахаран деча цира коллектив. Басаран дешар процента социалистически декхараш тIаийцар: хьалхарча дIадалара парте съезд хьалхаллча дийнахьи кхоьлча хийцахалаш съезд болх шед бечу дешилнаш болх бе. Шой декхараш цар тIаха кхочушдир.

КПСС XXIV-чу съезда решенеш чIогагIа уйла тIайоххийтам Iоцашу ерригача производственни участкаш, цехаш, бригадашка, цар хьакхар а цаа а телам Iоцалу фабрика къахьегамхой производственни мощностам сих ка дегIаххувла, къахьегама со сарле лакхъе, къахьегама дисциплина тоае.

Съезда решенеш коллектива декхарш дийцар ерригача фабрика къхара собрани а ю. Производстве хьалха яттача дукхачар цига хIарана шеш-шийна, кердача пятилетка хьалхарча шера тIаийца хина социалистически декхареш хийца а хийца, керла дожхагIараш тIаийцар. Масала, фабрика рационализатора, коммунистически къахьегама ударника, дикача общественнице обменовщица йолча Газдиева Мадинас декхар тIаийцар производственни нормаш хIора дена 120—125 процент кхочушъе, 1971 шера шин учениана ший профессиш дIаIомае, хIьта шийна кхи цхьаъкха а специи профессиш Iамае.

Шайна бахна боккхача кхиамца КПСС XXIV съезда решенеш дIайовзийтам каст-каста царна хьалханиха къамел цуш хул агитатор, закройщица Костоева Мадина. Фабрика хьайийхача хийцахь дела болх бен йолча Мадинас хIора бетта производственни задании тIехкхочушъмъ, ерригача коллективана хьоххан тал но къахьегамо а омсалашта а. Шей шашенин опыта балха тIарча ший новкъостанта гIо а яхе дIадуг нон. Костоевас, ший идейни боарам лахабара хаддана къахьег. Сага дикагIа йола самаладин къахьегама гIулакхаши доахнаш йола Костоева Мадина 11 мае хиннача хормакаата хьалхарча собрание фабрика коллективо Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутатехй харжа кандидатала оттайй.

Парте съезд бабча балха итогаш йийцар партком, профсоюзан, комсомольски собранешна, фабрика беррига къахьегамхошта юкъе шера Iамаеш хIайовзийтам а уш.

Боккха хьехама болх бен ба тха пропагандисташ политинформатораш. Каст-каста бе доалхаш газет а, журнал а долаш, нерерыв йолча хапеш болх чакдбаьнчул тIехьагIен шийна балха болча новкъостанта юкъе бIарзаго йиш а политинформатор Яковченко Анатолий, электроцеха мастер. Цо дикагIа кхетаергйолча тайпара, хIадахача цхе шера вай Iаьхено льхача толамашкара лог тешадеш дола дукха масалаш а кхуллаш ший новкъостий уйла тIаерзаю кхолагIча пятилетка парте оттаьча, экономически политически дегIаахара йоккхайча планашта. КПСС дуьнен халкъашца юкъерчеа чурчеа политика дешаех льаьца парте съезд решенеш дIайовзийтам каст-каста выступленеш ю коллективана хьалхашка политинформатораша Сагов Iалихана, Петрякова Валентинас, Садола Татьянас, Аушев Михьмада, Мальсагова Мадинас, дукхачу кхычар. Цар еш йола выступленеш хьалххагIе а боккъонца уйла йий, дика хийчйий, дог тешалерг долча тайпара хул. цудукхьа ладугIараш рьза болим, цар дега салоIам беш хул массаза а цар декненш докладаши.

КПСС съезда материалаш цун балха итогаш кIоарта Iомаш партийни комсомольски политически дешара системе а. Деша багIараш чIогагIа уйла тIаяхийтом доккдан дешш лакхумI КПСС арахьарчеа чурчеа политика, Советий мехка экономика дегIаахара, советски халкъа вахара хьал тоадара дIакъе доахача толамашна.

Пропагандисташа Тутгоев СаIида, Гаврилов Анатоле, Щеглова Тамарас масаьнега а дакъа лоцийташ, сиэъерзаме ю дешча багIарашца ардитеш, шоай лекцеш, докладаш вай вахара таханарча денца, фабрика производственни гIулакхашца вез цар.

Фабрика коллективо ший дерригa низамн хьинарш тIедалийта лаьрхIад кердача пятилетка хьалхарча шера тIаийна шоай социалистически декхараш тоаламе кхочашдара, продукцена реализаци яра шева план хакал хьалха, 25 декабре, кхочашъяра, планал совгIа паччахьалкхенна 50 эзар сома маьха промышлени продукци яра, цу тайппара КПСС XXIV-ча съезда решенеш хаэал хьалха кхочашъяр дукха советски халкъо лелтабеча къовсама юкъе шоашкара хоагтIаш дола дакъа дацара.

А. ТУТАЕВ,
Назрановча трикотажни фабрика парткома секретарь.

Творчески къахьег

КПСС XXIV-ча съезда решенеш [illegible] шерра социалистически ялх [illegible] къахьегам бе «Октябрьнефть» мехкдаьттаной. Укх шерарa план хенал хьалха кхочашъе, планал совгIа 50 эзар тонн мехкдаьтта дакъха доц [illegible] мехкдаьттахошта.

ДIабехача бин беттал совгIа йолча хана цар хьа а даьккха мехка «Iаьржа дошув» 15 эзар тоннаш кхочашдa ла. Мехкдаьтта даккхарен дохкарен плана тIехкхочашъйрча ахьана тIехкхочашъьй техникo-экономически хьоккамий задани а. Къахьегам овсарле 5,5 процент лакхьенай, 1,1 процент лохбаьб мехкдаьттаго дIабола мах.

Мишта вIаштIехьдаьннад мехкдаьттахой коллектива толамаш даха? Эттара хьалха мехкдаьтта хьадоакхача скважинай фондех творчески пайда эцар, цул совгIа кердача технологехи техникехи бIэзапайда эцо бахьан долаш.

Цу тайпара балха юкъехдхьача мероприятеех болла пайда къьгга гуш ба № 183 йола скважина хьайнача. Форсирование режимах из болх бе йолаьча гIоне 200 тоннаша дIакхочаш дукхагIа мехкдаьтта тола ялар из. Иштта дукхагIа хилар хьадоакха мехкдаьтта № 209 йолча, кхьча скважинашка.

Социалистически ялхе баьнача мехкдаьттадошта юкъе хьалха латт коммунистически къахьегама цIи лелаю «Гчейт-Корт» № 2 йолча инженерно - диспетчерски служба П. Н. Хощенко керте латта коллектив. Укх шера цу коллективо планал совгIа даьккха мехкдаьтта 8500 тонн ла.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

Шелковской районан «Путь к коммунизму» колхоза хьакхарч лелораша дика дIадолалахьд кхолагIча пятилетка хьалхара шу. ХIара шайн-хьакхийн тIехьара 13 хурск [illegible] декха доц тIехкхочашдеш уьх сурта тIа [illegible] гуш болу [illegible] хьакхарч лелораш Л. Умалтова, Л. Пискунова. Цхьаккхе а хурск цамогаш дургIацаш шийн хьанналхьа профилактика ю хурскийта» колхоза фельдшер Ковалев Михаил Иванович.

С. Ханиева сурт.

ЕРРИГСОЮЗНИ КОМСОМОЛЬСКИ СОБРАНЕШ

Комсомолан Ленински районни комитето, районерча юххьанцарча комсомольски организацешна чIоагIа раьза хиина тIаийцар Ерригсоюзни комсомольски собранеш ярах хина хоам. Собранеш толаме вIаштIехьъяхара кхахьяхара дукомоле райкома комитето 20 апреле юххьанцарча комсомольски организацей секретарий совещани [illegible].

Дика вIаштIехьаьннав, лакхара идейно - политически болхбисаьнахьар собранеш ГРМЗ, хIамаш тегача производствай объединене, Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода, «Чечингражданпроект» яхача проектни института юххьанцарча комсомольски организацешна. Уж цIераш яхь дIахо а яха йиш йолаш яр, хIара аьлча дукхагIа йолча юххьанцарча комсомольски организацешка дика чакхьаьннай собранеш.

Собранешка дакъа лаьцар 33048 дIаннигача сагов йолох, хIаьта царех 17048 саг комсомольцаш бар. Собранешка къамьлаш дир 1213 саго, членала дIачуйийцар 57 саг. Собраней балха юкъе дакъа лаьцар партийни болх мех 1317 кулгалхочо.

Района кагийча нахен мехкарашен комсомольски собранешка итоган йир парте XXIV съезда сийна тIаийца дикка социалистически декхараш кхочашдара лелаьча яхьа, Ленински зачете дакъа лацара, союза чухьара беррига болх дIахо эргабаьнкха тоабара, комсомольски политически дешара кружокий гIулакхаш тоадара, спортивни оборонно-массови балхага хьожача дакъа лакхоа дешаш гIеттадир.

Масала, хIамаш тегача производстве объединене комсомольцашен кагирхошен хьалхарча квартале планал совгIа кийч а ях, реализаца яй 20 эзар сома маьха продукцена.

КПСС XXIV съезда сийна тIаийца хиина социалистически декхараш эттара хьалхарчара кхачаьчандир комсомолхаша Молочкова Натальяс, Мельникова Верас, Ермоленко Натальяс, кхычар.

Объединене комсомольцашен кагирхошен парте исторически XXIV съезда решенеш чакх а йолаш, социалистически декхараш тIаийцад: 9-ча пятилетка хьалхарча шера план 1971 шера 25 декабре кхочашъе, тIехдика мера продукци яра ца хеца, къахьегама дисциплина толхаяь цхьаккха моттиг ца хилийта.

«Грознефть» объединене геолого - поисковой контора комсомольцашен кагирхошен Ерригсоюзни комсомольски собрание лаьрхIар «Пятилеткина — къонахчар хьинаре къахьегам, говзал, кердадараш» яхаш девиз а йолаш мехкарча комсомольцашен кагирхошен лелаеча социалистически яхьа юкъебаха. КПСС XXIV съезд хьалхашка оттадаь декхараш кхочашдара лелаеча социалистически яхьа юкъеболхаш комсомольцашен кагирхошен керда декхараш тIаийцар.

Шоаь сийлахьча гIуллакхех лаьпа Ерригсоюзни комсомольски собрание рапорт делар коммунистически къахьегама предприятие — Грозненски ремонтно - технически завода комсомольцашен кагирхошен. 1971 шера хьалхарча квартала план а социалистически декхараш а 16 марта кхочашдир заводо. 20 миллион тоннаш мехкдаьтта даккхе дукха кхоачам доаттабаьча республика мехкдаьттахошта планал совгIа 10 эзар сома маьха продукци арахийцар. Рационализаторски предложенеш юкъехахьара чотах комсомольски экономе фонде диллад 4 эзар сом.

Шоай производственни заданеш 200 процент кхочашъю «Красный молот» завода комсомольцаша А. Кедима, И. Крохолева, С. Кощуба.

Социалистически Къахьегама Турпал нов. Хаджиев керте латтача СМУ-4 бригада лаьрхIад 5 шера план 3,5 шера кхочашъе.

Ерригсоюзни комсомольски собрани йолча юкъагIа дукха дика гIуллакхаш дIадоладаьд районе. Масала, «Росгалантерея» база комсомольцашен кагирхошен социалистически яхье бийхар Дагестански «Росгалантерея» комсомольцаш. Дукххача комсомольцашен юххьанцарча комсомольски организацешен инициатива кхайкайир: город хоаьшу-тоеш 10—15 сахьата болх бе. ГРМЗ комсомольцаша декхар тIаийцад 8 сахьата программа 7 сахьата кхочашъе. «Чечингколхозстрой» объединене ПМК комсомольцаша поход кхайкаьй Iилмах ларда тIа вIаштIехьбаьнкхи къахьегам юкъебахара тIехьа.

Велгалдиккта доагIа, района ерригача юххьанцарча комсомольски организацеша КПСС Централни Комитетга дахьийта письмош тIаийна хилар. Цар тIа комсомольцаша хьамсарча партена доги лу. Сийлахь-воккхача Ленина, Коммунистически парте васкеташ кхочаш а деш, шоаш дIахо а съезда решенеш чакхъяхара тIегIертта болх бергхьтарах.

Велгалдоалаш хIама да, дукхача собранешка парте комсомолен ветеранаш, Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тIам тIа дакъа лаьцараш, къахьегама турпалаш, съезда сийна лелаьча къахьегама вахте дакъа лаьцараш хиина хилар. Ше дика балха форма йолга хьахьехад Ерригсоюзни комсомольски собрание. Цо новкъостал ду масса дакъера юххьанцарча комсомольски организацей болх тоабара.

М. ГАДАБОРШЕВ,
ВЛКСМ Ленински района орготдела заведующи.

КЕРДА ДЕКХАРАШ ТIАЙИЙЦАД

Укх деношка «Сунжанефть» НГДУ цехашта юкъе чьржача социалистически яхье дика къахьегама толамаш дахарех скважинашта капитальни ремонт еча цеха коллективана хьалхара моттиги управлене керара-кара тела цIе Вайнахи луш 150 сом ахчан преми хьожайир.

Иштта къахьегача цеха коллективе 11-ча мае хиннача юкъарча профсоюзни собрание массаза раьза а волаш тьалаьцар пятилетка хьалхарча шера план хаэал хьалха кхочашъяра Октябрьски революце орден лелаеча «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахой инициатива. Цу собрание лакхара социалистически декхараш тIаийцар цеха болхлоша. Хьалха тIаийца хиннача социалистически декхарех шера планал совгIа ремонт а ей кийчъе ваш хиннар цхьа скважина мара яцар. Уж декхараш тIеналехьа толамца кхочашдаьд цар. Ер шу чакхдалалехь планал совгIа кхы а шин скважин капитальни ремонт е лерхI цхе коллективо. Цу скважинашка вIашагI а ежа планал совгIа цар кийчъерга буровой ши установка.

Скважинашта ремонт еча пайда эIаш хIара бригадо дIайоххийтача балха хана боарам 83 процентага кхачийта чIогIа яй цеха болхлоша. Ремонт ярга дIабоза мах планагIа лаьрхIачул 0,8 процент лохбергбе. Уж декхараш кхочашдара хьалхарче денойке дика тьенар айденна къахьегаш ба скважинашта «дарба дераш».

Къахьеттa дика къахьегаш я цира мастер В. П. Суходолов керте латтача ремонтникий бригада коллектив. Хаьал шу дийн бийсен хьалха укх денош ремонт чакхъяьккхар цо Ачалкхерча № 3 йолча скважина. Ачалкхерча майде эттара хьалха мехкдаьтта даха доладенна а эттара дукхагIа мехкдаьтта луш йола а скважина я из. 1957 шера дена цу скважинеро даьккха «Iаьржа дошув» 425 эзар тонн я, хIаьта газ 150 миллион кубически метр я. Иштта из хилар баьхан долаш къонйир из скважина нов. Суходолов керте латтача бригада 20 тонн цемента цу а яхийта чIоагIйир эксплуатационни колонна. Из боля чIоагIа хален лоалханеш бар, цудукхьа цига чакхьякайийзар сложно - подъемни операцеш.

Иштта капитальни ремонт яьчул тIедьагIа дикка дукхагIа мехкдаьтта дола йолаелар къонъенна скважина. 6 миллиметр хулача штуцере гIолла дийнахьи буси цо лу 80 тонн «Iаьржа дошув». Скважина ремонт еча къаьстта дика къахьегарца белгалбаьлар буруьдеттараш Кривошеев Николай, Кривцов Виктор, кхыбараш. Цул совгIа укх май бетта ремонт яь кийчъяй тха цеха болхлоша кхы а ши скважина. Иштта къахьегар баьхан долаш май бетта план хIанзалехьа 150 процент кхочашъяьй цейа коллективо.

В. ВОЛОДИН.
«Сунжанефть» НГДУ скважинашта капитальни ремонт еча цеха воккхагIволаь геолог.

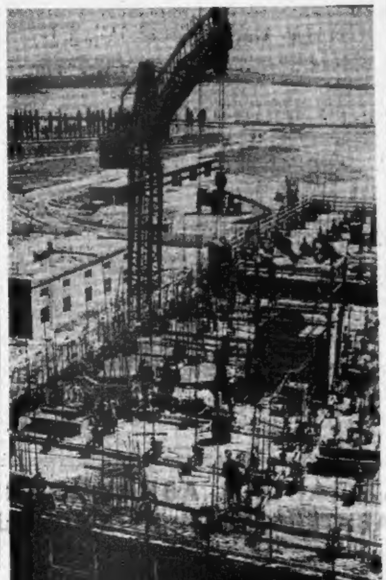

Сырдарьински область. Мецача арара эттара хьалхара Джизакски элеватор хиача я керда хьадаьнача злата 35 эзар тонн дIечуэца. Элеватора шоллагIа ергIа хIинз хьалъеш латтача йоккхача мелькомбината юкъе гIоргья. Хьалъеш латт хьаьра, кхы цхьаькха а цхьан элеватора здавеш, комбикормови цеха корпус.

Сурта тIа: хьалъеш латта Джизакски мелькомбината хьайра.

А. Горохрика сурт. ТАСС фотохроника.

ИЮЛЬ БЕТТА ЧОТАХ

Хьадоаккха мехкдаьтта дукхагIа хилийтар дукккача даькъе тийша да буруьдеттарех. Из дика кхета а деш пятилетка хьалхарча шера план хаэал хьалха кхочашъяра «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахошта — инициаторашта тIаийна лекхара социалистически декхараш толамца кхочашдайтара хьинар кхо па деш къахьег укх шера Старогрознески буруь тохара бIалхий управлене буруьдеттараша. Ер шу воладелча дени цар планал совгIа лаьттан чена тохмаш теха буруь 350 гарга метр я.

Уж толамаш доахача яьржача социалистически яхье хьалха латт цIи хеза йолча буруьдеттача мастера Г. В. Крамарова кулгалдеча буруьдеттарий бригада коллектив. Цо хIанзалехьа кхочашъяьй буруь тохара хьалхарча ах шера задани. Таханарча денга кхочаш июль бетта чотах бригада теха буруь 80 гаргга метр я. Буруь тохарга дIабода мах лохбарах, химически реагенташ, утяжелитель кхоьрах укх шера цо паччахьалкхенна 34 эзар сом пайда баьб. Цул дукха тIехьа па юсаш иштта хьинаре къахьегаш я буруьдеттa мастер Л. Д. Олейников керте латта бригада. Укх шера цо 690 метр буруь техад, ах шера задани совгIа теха буруь 60 метр я. Планал совгIа 26 эзар сом пайда баьб бригада буруьдеттараша паччахьалкхенна.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

МЕХКАРИЙ ТОЛАМ

Дика къахьег Назрановски райпромкомбината чуйоагIача ТIой-Юртарча филиале болх беш вайнахьа мехкараша. Укх шера хьалхарча квартала план ийт да хьалха кхочаш а еш планал совгIа массеза бIаь сома продукци яраххийр цар. ТIехкхочашъяй, мехкараша апрела план а.

Болх гIалат ца доалийташ дика бара яьржача социалистически яхье дика къахьег мехкараша. Май бетта декхараш хаэал хьалха кхочаш а деш планал совгIа 16 эзар сома маьха яздеш йоахе лерхI цар.

Б. ГАСАРОВ.

ХАЛКЪА ВАХАРА ХЬАЛ ТОАДАРА ПАРТЕ МАССАЗА А ЙОАКХО Ю

Вай мехка коммунизм хьалхьара хIоттара этах болгальнна а коммунизма материально - технически бази хьакхоллача, Iилман - технически революци еча, социалистически производственни отношеней система эргайоаккхача даькача толамашца, цу ларда тIа халкъа вахара хьал хIахо тоадарца.

БархIагIча пятилетке боккха гIа баьккаб производство дегIайоалаеча, советски нахьа вахара хьалаш тоадеча. ИйслагIа пятилетка, КПСС XXIV съезда Директиваш тIа белгал ма даккхара, социальни Iилман технически прогресса кердача хагIа тIа йоаккхаргья вай мехка экономика, кхы а дегIадоатIаргха мехка материальни а духовни а беркат.

Къахьегамхой материальни культурни хьал дегIаккхувлар кхочашдаьза дарздоаца закон да вай вахаре. «Ерригача вай планашка керттера де лерхIар,— аьнад Л. И. Брежнева 1970 шера июнь бетта тархарной собране — из да дIахо а халкъа вахар тоадар, массе оагIорахьара социалистически общество дегIайоалаер. Керда пятилетки план оттаеча хана а цу тIара хьадоладелар вай. Из кхочашъьяргIа хьамил хулаш цар тIаерзалаь хургда вай Даьхе кхы а йаьхегIа, яхт боалашагIа хилийтара, советски наха буе кхачеш цар тIабухха гIарси тоабара, цар вахара хьалаш тоадара, здравоохраненен халкъа образовани системи эргахккхарa».

Вай общественни строи социальни чулоаммагIа шийх доаллаш а цун экономически прогрессах хьахулаш а хIама да халкъа вахара боараш хаддакза лакхлуш хилар. Къахьегамхой материальни культурни хьашташ тIа-тIа дикагIа кхочашдар — иштта да социализма экономически законо дIадехар, социалистически обществa керттера де лерхIар.

Социалистически планирование йиш хулий накопленеи потребленен эттара тIех йола пропорцеш уоттае: накоплени дегIайоалара ерригача тородеш пайда эца, цу нахкъана шерра воспроизводства лакха темпаш а цунга хьежжа потребление фондаш дегIаяра темпеш а Iалаш а еш.

Социалистически обществе бахача наькха вахара боарам, цар бакьйола доходаш болхлошта телача алапех лаьтта ца Iеш, иштта къахьегамех кхача тайпара телача наьхех а латт. Къаман дохода дикка дакъа потреблене общественна фондашка гIолла дIакхоач нахага, цу фондий чотах Iалашду социалистически общества беррагача наха мезишни гIулакх делга, дешийталга, квалификаци лаккхелга, пособеш пенсеш телга, дешархошта стипендеш телга, ергIагIа йоагIа профсоюзни отпускаш телга, мах боацаш дарргIеп путевкаш телга, иштта кхыдараш. Болхлой, гIуллакхерча наькха, ахархой доходех 25 процент совгIа хул потребление общественни фондашкара телаш йола льготаш. Потреблене общественни фондай хоалаьболаш бола лоархIаш ба наьхаьа сага цамогаш хиина, аьнлий хиина, къаеена дуле, цунна вахара тьаташ Iалашдара йоаккхо ер, иштта кхы дIахо. Октябрьски революце кортъхаро хьакхоала ца потреблене общественни фондаш вIашагIйоххар.

ДIаяхача пятилетка итогаш хьахьохь халкъа боахама дерригa доакъош дегIадоалаедеча вай махьо боккха гIа баьккха хилар, потребленеген накопленеген дIайохийта къаман доход пятилеткагIа 41 процент лаккхьенай, из хул пул хьалха дIаккхача пятилеткагIа дукхагIа. Цо дикка тоьо хийтай мехка къаман доходе потреблене фондий резерваш лакхье. уж дIайохийт болхлой, гIуллакхерча наьха, ахархой материальни культурни хьашташ Iалашдара.

ПятилеткагIа юкъера лаьрхIача болхлойи гIуллакхерча наьхен алапи 26 процент лакхденнад, из хул КПСС XXIII-ча съезда Директиваш тIа белгалдаьккхачул дукхагIа. Керттерча даькъе болхлой алапа лакхдалар хьахиннад къахьегамa овсарле лакхъярнеч болхлой квалификаци лакхьярнеч. Цу дакъе боккха лоархIам болаш хилар планированнем материальни стимулированнем керда система. Цул совгIа паччахьалкхено пхьайола мероприятеш чакхъяьхар алапи телара система эргаьаккхара тIаерзаь.

1970 шера юкъера лаьрхIача хIара болхлочов гIулакхерча сагон эцаш хиина алапи 122 сом хилар, 1965 шера эцаш хиннар 96,5 сом мара доацача, хIаьта 1970 шера потреблене общественни фондашкара луш йола льготаш а тIехьа хIалльрхIача, хIара болхлочов гIулакхерча сагон юкъера лаьрхIача йиа алапи 164 сом да. Дукххача категорех болча болхлошта лаккдаьа алапи эттара кIезигагIа лучоа а бетта луш дола алапи 60 сомага дIакховчаьлад.

1969 шера 1965 шерица нийсдина колхозхошта къахьегамах тела ахчани натуральни алапи 33 процент лакхделар. Колхозхой доходаш лакхьялар дувзаденна да колхозий организационни — боахама процессаш чIоагIъяларца. Колхозхой доходашта юкъе лоархIаме хиньа лоац цар шоай доалахьарча подсобни боахамашкара эцача пайда а.

Хоаш ма хиллара пенсионни Iалашо яра дакъе СССР гаьнне хьалха яьннай кхы мел долча мехкел. Пенсеш тел массаболча болхлошта, гIуллакхерча наьха, хIаьта 1965 шера дехи ахархошта а тел. Декъа [illegible] хьожаду къабеннараштa, къахьега йиш йоацаш мел бисараштa, кхаба саг воацаш бисараштa, иштта кхы дIахо. Къоаналлa хьожадеш дола пенсеш СССР-е капиталистически мехкашка хьожадечарел дукха а хьалхагIа хьожаду. 1968 шера, паччахьалкхен пенсеш телара закон ардаьнна дукха ха яалехьа, пенсионераш хилар 20 миллион саг, хIаьта 1969 шера 40 миллион саг царех 12 миллион колхозхо а волаш.

Потреблене общественни фондашкара бахача наха мах боацаш льготахи, хьанийьча путевкай боарам пятилеткагIа 1,5-зза совгIа лакхбеннаб. Сага сих лаьрхIача бахача наха телаш йола вышаташи льготаши 1970 шера 262 сом хилар, 1965 шера 182 сой мара ца хиннача.

Пятилетка шерашка розничии товарооборот 48,4 процент лакхъенай, цу юкъагIа лакхъяла сахаш хиннар 43,5 процент мара йоацача. Тоаьй розничии товарооборота структура, кхачан доаца товараш сихагIа дохкилга лакхденнад 55 процент, кхачан товараш дохкилга лакхденнад 44 процент.

Къаьстта дIаяхача пятилетке дика толам баьккхар баха наьх культурно - бытовой товараш Iалашбача. ДIаяхача итт шера телевизораш 4-зза, барзкъаш дутта машенаш 6-зза, холодильникаш 8-зза, радиоприемникаш радиолаш 2-зза гаргга, пылесосаш 3-зза, мотоциклаш мотороллераш 1,6-зза дукхагIа арахийнай. Иштта, 1961 шера бIаь дезалах юкъе бIаь хиналга мара яцар холодильникаш, хIаьта хIанз хIара кхоалагIбола дезал холодильникаш йолаш ба.

Укх тIеххьарча шерашка дика дегIаденнад бахача наха бытови гIулакх дар а. КПСС XXIII-ча съезда Директиваш тIа оттадаь декхар дар быта службагIа йоккха механизировании халкъе боахама лаьтта де аьнна. Из лоархIаме декхар кхочашдеча дика толамаш даьхад.

1966—70 шерашка дукха наха чубаха цIеноли хьалдаьнад, хIара шера лаьрхIача хьалдьаьраш 102—105 миллион квадратни метр цIагош да. хIаьта пятилеткагIа хьалдаьраш 518 миллион квадратни метр да. Уж дул тIом хьалехьа хьалхарчa ерригача пятилеткашка хьалдаьча наха чубахача цIеноел 2,5-зза дукхагIа. Укх тIеххьарча пятилетка шерашка кердача квартирашка баха хайпа советски нах 55 миллион ба.

СССР-е массадола тайпа дешар денаш ва 79 миллион гаргга саг, веахта аьхча. хIара кхоалагIвола саг дешаш ва, деша даха ха йоаца бераш ца лаьрхIача.

Вай республике я, беррагача вай мехка сакха, бахача наьха ма-

«СЕРДАЛО»

2-гIа оагI. 20 май, 1971 шу.

Тхоьга язлу

ЙИСАР ДУКХА ХА ЯЦ

Денгара денга сихлуш латт РСФСР а Нохч-ГІалгІайн АССР а Лаххехьерча Совете, моттигерча Советашка хургдолча хоржамашта еш йола кийчо.

Хоржамашта кийчо еча хІаллаьдьа дукха кераг Іддьнинад Наурски районан партийни организацеш къахьегамхой депутатий районни Советий, Уккхза балха дайн отта а ча ч Іоаг Іьнай, юкъанцарча партийни организацей секретарий, агитаторий, къахьегамхой депутатий станичниш поселкови Советий секретарий, совхозий, колхозий болхлой комитетий председателий семинараш. Цига дийцар хоржамашта партІ а кийчо яра, хаьржархошта КПСС XXIV съезда материалаш кІоаргга дІайовзийтара, хоржамех лаьца къахьегамхошта хьалхаш-иа докладаш яра, лекцеш еара, хьалхе дошаш.

Укх шера 19 марта къахьегамхой депутатий Наурски районни Совета исполкома решенех районни Совете хоржамаш дара 75 хоржамий округи къахьегамхой депутатий станични советашка хоржамаш дара 417 округи яІа-шагІьелдай районе. ХІаьта плана тІа белгалдаьча бессе, района станицашкеи поселкашкеи 16 хоржама участок хьаййиьлай, кІарга участке цкьацца агитпункт вІашагІа тохаш. Харжа а керла кІоаргІбаьб агитпунктий заведующеш. ХІара агитпункте организацонни массово-политически болх бе ьаьна дин-дикагІа бола агитатораш, политинформатораш тІачІоагІбаьб района юкъанцарча партийни организацеша. ХІана уж шо-шоай десятидворкашка чу а утташ хаьржархой списокаш уттаеш, уж нийсъеш дал.

Къаьстта дика вІашт Іехьбаьккхаб хоржамашта кийчо яра болх Ишерски станични Совета исполкомо, «Победа» колхоза производственни участкашка, бригадашка собранеш чакхьаьхай станични Совета активо.

Хоржамашта кийчо еш хала юкъера массово-политически болх тоабара дош нертерчарех лерхІ КПСС райкомо а районни Совета исполкомо а. Дукха ха йоаллаш цу дешо хетаьл семинар хилар районе. Цига дийцаш агитколлективашта, лекторашта, агитаторашта хьалхашка латтача декхарех, къаьстта теркам тІабахийтар балхаш тІа боаннаш цІагІа болча пенсионерашца, цІен-колхошца хоржамех, КПСС XXIV съезда материалех беседаш яра де дезарашта.

Къаьстта дика вІашт Іехьбаьккхаб наха юкъера политически а организационни а болх Наурская яхача станица стансовето. Хоржамашта хьалхарча кампане 337 активист юкъеззав пар. Цудухьа районе массанех хьалхагІа вІашагІьаккхар уккхза хоржама округеш, хоржама участкашта лаьрхІа цІеноаш кийчдир. Массанел дикагІа а хозагІа а кийчъаьь я станицера Центральни агитпункт. Из хоза кийчъаьй чура а арара а агитаторами наькаллаш дежурство лелаю, телефон я, хоржамед лолча литературах витрина кийчъаьй, чуухача наха деша керда журнал, газет, тайп-тайпара нестолв тІара дохвареш да. Цудухьа хІара сарахь дукха нах хул уккхза кердачуга леддуагІа баьхе. Хаьржархой списокаш оттаьй.

Цхьабакъда массанахьа а дац из гІуллакх иштта дика. Хоржамашта кийчо яра болх эсала лелабу Мелинская яхача станицерча № 8 долча хоржама участкаш, «Калиновский» совхоза № 10 йолча хоржама участке, Калинина цІерагІча совхоза № 2 йолча хоржама участке. Балла ишташ яц цу хоржама участкашка, агитаторашка хан-ханнаьа дежурство лелаю, хоржамех лаьца литература дац, хьаннаха тайна тоьйтара агиташ яц. ХІанзза мара дІаболабеш бац агитаторашта наха юкъера политмассови а организаторска а болх. Районни Совета исполкомо хоржамаш хьалІаккхача ер дукха ма дай ихаш кІеллаштта дІалойхадеш станичниш поселкови Советашкара хоржамашка кийчо яра болх шерагІа бохжабелга.

С. ШАДИЕВ,
Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета инструктор.

Машинистий лакха деккхараш

Укх бь бетта Грозненски локомотивни депо машинисташа, шердгІончаша беза мукь тІабола 700 поезд дІа-юха а йига нормал совгІа 300 эзар тонн мукь дІабихьаб. Цу юкъ цар кходаьд 728 тонн дизельни доагор.

Социалистически къе хьалхе латт 12 тонн дизельни доагор кходь а нормал совгІа утташ тоннаш мукь дІабихьа а тепловоза машинист вов. Беликов.

ЧІоагІа раьза болеш хьалхашаб эксплуатаце цаха коллективо «БІарчача шера хьинаре къахьегаи» яха староприомысловский тІахьсхам. Хьалхарчарча из пайдане гІуллакх хьал а лоацаш укх шера 12 тонни пятилеткагІа 60 тонни дизельни доагор кходе дош делар тепловоза машиниста Василенко Валентина. Кхы а лакхагІа деккхараш тІаьййад машиниста Ильязов Ильдуса. Пхе шера план 1975 шера 7 ноябре кхоачаш а еш 75 тонн дизельни доагор кходе дош деккхад цо.

Укх деношка дело хиначча коммунистий собране мукьаш дІаюха кхахьара тІакІна декхараш хизал хьалха — 23 декабре кхоачаш а дела хьалха 500 тонн дизельни доагор кходе лаьразІача 1 эзар тонн доагор кходе дош делар дело коллективо.

* * *

Грозненски машинаькъе отделене дика вовз тепловоза машинист, Грозненски горсовета депутат Дудургов Султан. Вай республика магистрала дикагІвола машинист лоархІаш волча Султана уккхза болх бу массехк шу да. ХІара рейсах дизельни доагор кходу цо. Дуккьал укх шера ше дІа-юха йигача беза мукь болча иттех поездашка планал совгІа зеараш тонниш мукьаш дІадихьа цо.

Горсовета депутата Султана бокъонаш кхоачашбир хаьржарлой шийх бенна тешам, дукха гІуллакхаш дир цо депо болхлой къахьегама хьалаш тоадара, машинаькъехой беха моттигаш тоаяра.

Депутата Дудургов Султана баьча балхах хоржамашта хьалхарча собране дийцар тепловозе машиниста вов. Лапшина, токара вов. Валевске, кхыяр. Дудургов кхы цІаьхка а городской Совете депутателле кандидат вир.

Г. АНОХОВ.

ЛАЬТТАН БЕРКАТ ХЬУВКЪАДЕРАШ

Май бетта хьалхарча деношку хоьІа дийлдаьча тІаргагІа хьетІаьовлача хьаькІаша Шелла района Ленина цІерагІча колхоза кхаш баьцкара дероалла. Уккхза уж 400 гектара тІа дІайийнай, царех 200 гектар хьатах юкъейсараш доакъараи.

— Дика чекхдоьлар хьаькІаш дІаера балхаш, — яхаш дуви колхоза кертерча агрономо Умханов ДжаІарса. — Из болх беш хилар Магомедов Селима, Девильханов Ширвана кулгалду звенош. Шоай болх дика толоэ лаьата леладераша дІаерие цхьа ла минеральни удобренеш а тайсар, хІаьта «Медведка» яхача вредителе духьала ядохимикаташ а тайсар. Хетачох хІара гектара тІара 45—50 центнер фуаьлаьа хьажкІаш чуэда вІаштІехьдаргда.

Теша мегарга колхозхоша шоай дош кхоачашдергхилара. Белгаьле деза звенош вІашагІтохара гІулакха колхозе бокха теркам тІабахийта хилар. Из болх чекхбаьккхар звеной кулгалхоша.

С. Магомедова болх беш ба В. Хасвеон В. Хадаем. Уж дика вІаши боеза ба, къьтарра лаьха я цар механизаторски квалификаш а. Ш. Девильханова звенона чубоагІараш а ба дика механизатораш. Дукха шераш да Девильханов Бадрудин хьорбоахам болх беш вола, царца ва Юшаев Султан а. Звеной членашта юкъе болх бийкьа ба, хІараена шай фу де деза хов.

Деллха хана кхачча вІашагІкхийтар-тхо С. Магомедова звено коллективаца. Цу тайпарча хана механизатораша салоІ, бакьда из сурт ваьир тхона бІирсадйир.

— ХІанз садаІа йиш яц тхога, — йоах звеньевойс. — хьажкІаша культиваци цкъа мтара дикагІа бола ха и декхъа ха. ЙІайхача хана хьажкІаш матара йолх.

Цо хьаьвоах механизатораша агротехника дика йоззаш хилар. Цоанта тІадайла гІулакх уж толамца кхоачашде гІертар. ЦІаьхха дайзадаш царна уж гІулакхаш. Из я дуккача а шерий опыт. ХІаьта цар бийра яьзла из колхоза специалистий хьехамаш а.

— Тха болх а творчески уйлаш тІаьхийта бе безеш ба. — йоах С. Магомедова, — агротехнически лоаппача хана балхаш дарал совгІа, хьежа вай хоттоате, декхи бийсачеи хинага, дІахийнеча ялата хьаьдашка. Цхьадола балхаш лелкья хана, цхьадараш Іуйрайна сешца, сайрана ду оаха.

ХІара звенос технологически картага хьежаш бу болх, ду тІа изааьр шоай балха юкъедоаладу. Цар хлетаду цунга звежка шара хьувкьаш хургбоацалга, продукци якхарга дІабода мах лохлургбоацалга, Белгалде деза технологически карташ отталеш механизаторашта дакъа лаьцалга, цудухьа царна дика хо картаща дІалехар.

ХІанз механизаторашта шоай теркам тІабаьийтаб оасарца вьоесаш доаттабера, лаьттандара тІоадал сошара.

ХьажкІа кхетрал совгІа шекара свекла а лелаю звеной механизаторашо: ер дІайийнай 400 гектарана. Белгаьле [illegible] уллаьшера шерара свекла лелаьра деррагача балхашта механизаци е [illegible]. Дукха [illegible] лаьшаш дІайоьлла культура [illegible] шараш [illegible] кара нийлхьяра балхаш дІадаьа дезаргдоацаш хьалхе а дІае ейача тайнара дІайийра шекара свекла.

Шекара свекла лелаяра деррагача балхашта механизаци яр — керла гІулакх да. Балха юкъеоалле еш ца йовза техника, масала, шекара свекла чуэцаш йола комбайн. Цудухьа, керда техника Іомаеш ба механизатораш.

Ленина цІерагІча колхозо дІадахача шера лаьтто леладара культура лакха лелярах вай республике хьалхара моттиг, Российски Федераце шолагІа моттиг лаьккхар, цу гІулакха 4000 сом ахчан преми а хьоманза.

— Кердача пятилетка хьалхарча шера тхоай деррига а низаш тІадохайтаргда тха коллективо дакъа толамаш чІоагІдара, —йоах колхоза председателя Н. А. Гуиева, — из тешаш ду колхоза дІахача механизаторашна, цар балхана болча безамо.

А. КУИМОВ.

НКХАШ ШЕРЛУ

Дукха шераш да тха вІелнораший отряд Шелковской района «Сельхозтехника» объединене вІашагІъелла. ХІанзе дукха балхаш даьд отряда йоккха йоавача коллективо. Механизаторий кертера декхар да лаьтташ потарехи кІотаргехи цІендар, уж балха юкъедоаладар.

1971 шу доладелча дешт тха механизатораш «Красный пахарь», Менжинске цІерагІча колхозашка болх беш ба. Дика къахьег цар.

ПланагІа укх шера хьалхарча бь бетта потареха кІотаргехи цІен а даь, 6 эзар гектар кІаьш оахаш дахь лаьтта боахамашта дІадаьа дезар. Механизаторашта юкъе лаьржача социалистически кхьо къахьегама оасарле лаьхийр, плана дикка тІехкхоачашъе вІашт Іехьдалийтар. Оаха кийчдаьча 8-6 эзар гектар лаьтта колхозаша доакъара баьцаш дІайийнай.

Итт шу совгІа ха е Кочетков Дмитрий отряде болх беш вола. Из ва тешаме белхло, новкъост. Дубов Виктор массехк шу хьалха арие вигар, хІаьта дІадахача шера ше цІавоагІаше а тха коллективе юха балха вера из. Дуккхача шерашка тха отряде къахьегаш ба Г. Зеленскин Н. Панкови.

Отряде 13 сиг мара вац. Цхьабакъда тха зІамигача коллективо доккхий толамаш доах. Укх шера бь бетте 4,3 эзар сом пайда баьб. ТехникагІа пайда эцара коэффициент, планах 0,9 процент хила езача, 0,96 процентага яхайчалла лаккхьай.

В. СОПИН,
Шелковской района «Сельхозтехника» объединене мелиоративни отряда кулгало.

ІИЛМАХОЙ ДАГАБУВЛ

Дукха за боннаш Город Грозне межкаьтта промышленноста предприятеш проекташ уттгача ПачхальаккхеІ институте «Нефтехим» яхача Ерригсоюзни общества ІилманТехнически конференци хилар промышленни процессашта тохкамбара оптимизаци яра летаь.

Конференцена юкъе дакъа лаьцар межкаьтта промышленноста Ерригсоюзни Іилма-тохкаме проектни института (ВНИПИнефть), межкаьттан газы чакхдахара а межкаьтта химе а автоматизаце специализированни конструкторски бюро, Гипрогрознефть, межкаьтта чакхдоахаче межкаьтта химически промышленноста автоматизаце Специализированни конструкторски бюро Омски филиала, ВНИПИнефть Омски филиала, «Гипрокаучука», Новоуфински НПЗ бокхий специалисташ.

Конференце за а дийгІа, дийцар 30 доклад, цу дакъе пленарни заседанешка — 3. «Промышленни процессашта тохкамаш дара» секце—14, «Промышленни процессашта оптимизаци яра» секце — 13 доклад.

Докладашкеи хоамашкеи ла а дийгІа, уж дийца а дийца, конференце дакъа лаьцараша тІаийцар Іилма-тохкама институтош, процессаш кийчъераш промышленни тохкамаш дарІ а математически методаш проектированни практикана юкъехдаьхьара интенсификаци яра а тІаерзаь рекомендацеш, расчеташ чакхъаха еш а керда алгоритмаш, процессий расчетий методикаш программаши, межкаьтта чакхдоахачи межкаьтта химически боккхийча комплексашта [illegible] ектрованни яра автоматизированни системаш перспективе хьоар духьа йорна управлени яра системаш кийчъе езаш а хилар теркаь а деш.

В. ДЕШЕВОВА,
Нохч-ГІалгІай ДИТИП инженер.

ГОВЗАНЧ

Старогрозненска бурудеттарашна сий деш ва Советски Армий разведчик хинна, дІаьта хІанз № 1006 йолча кІоаргача скважина начальник Гринь Тимофей Григорьевич.

ТІом чакхбаьлча дукха ха ялалехьа, 1947 шера хержар цо из чоалхане, дьабакъда сакъердаме професси. Сандомирски плацдармера вахана Берлине кхаччалца разведчик волаш хьавенна иов. Гринь хІанз «лаьттан чекаш» тохка «разведчик» ва. Ше балха венача хьалхарча шерашка «Сосенн балха», Ястребинни яхача моттигашка чакраски [illegible] хилар цо.

Дукха хІама хулладйыра цу хана доза. Ха дІа ма йоза лаьккху тІемахочуа балха говзал. 1963 шера из дьошаву буровой бригада кулгалде. Сабардолаш, тешаме, къахьегам дукха беза кулгалхо дукха везалу бригада членашта. Дикка дакъа доац Тимофей Григорьевича общественни вахаре. Новкъостана кест-кеста буровой комитета е партийни бюро членалле харж. ХІанз Тимофей Григорьевич Нохч-ГІалгІай Лаккхехьарча Совета депутат ва.

Хойш ма хий межкаьтта дукхагІа хьа ма оза скважинаш кІоаргІлуш хилар. ХІаьта кІоаргача скважинашна балх ба [illegible]. Цудухьа сайрайнача техникуне деша ве-ла Тимофей Григорьевич. Шай 43 шу дуьача шера дикаха хьаьл ва.

Техникуне Іоммадар цуна викъалоал кердх хьабаьхкача балхаманте сихагІа говзал дІаІомадара. Тимофей Григорьевича новкъостала шоай балха бокъешна беда говзанчаш хиларам дукха ба. Дукха ба царна юкъе хІана кулгалхой бола нах а. Масала, буровой начальник Шесков Владимир, диспетчерски службе инженер Михеров Борис, сменни начальникаш вв. Рябов, Шамсудов, кхыбераш.

Проекти кІоргах 5400 метр йолча скважинана бурув тоахам а хІанз Тимофей Григорьевича бригада. 4510 метрал тІехь да цар тхза бурув. Апрель бетта [illegible] дезаш хиэча бурув 3400 метр яр, хІаьта уж 249 метр хиь а Іо- сІоаргбелар.

Т. АЛЕКСИН.

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

Нохч-ГІалгІай республике балхача наха чІоагІа эшаш дола шекар, кондитерски изделеш, чай, консерваш, минерально хий, кхы дуккха а тайпара кхачан товараш хьатІаккхаьадша буззабенна бола болх беш а тха Росбакалея фирма йоаца коллектива.

Кхачан товараш дІаоттадала доаттаду дукха помещенеш хьаьлвей оала дІадахача изз шера. Царех я Заградина яхача станцера 5000 тонн шекар дІаоттадаь доаттадаргдола склад. Вагьдар лаьна, гІишлошъяраш кхоачаш ба дешдеса кхоачамбоацараш а долаш бола бе йолаеийтай из. Уж-яхы гаьна из довлийташ дІадехха деккерабла а бе гІишлоашеб. ХІаьта хІана балда боалаш латт цу склада бода 1,8 километр дІоала дола вийх № 131 йолча гІишлой-монтажни управлене поезда коллективо из бузмам латта 2 шу совгІа да а. Укх май бетта тІехьарча деношкачч уж балхаш чакхдаха дош денад цо. Заградина яхача станцера нийсекхьаш шекар складашка дІакхудьаш доккха ва хул Росбакалеяна.

Тха балха хьикхкари кхы а дикагІа хургдар нагахьа сацца тхона транспортни организацеш республикерча торговле организацешка централизовании товараш дІакхудьаргдолаш хан-ханнаьа кхачеш шалла методаца куийташ делча. Белгалданкха довеш да 1968 шера дешт цу гІуллакха тхона хьайайчаш оймнаеш хайра эльсаеьна ма лаьар. ХІаьта цу хана чуь тха товарооборот 40 процент тоьрга ясіачнай.

Торговле цхьайолча организацеш шоай чаьшки дІамахьале ца доала товараш нормативах дегІеча тайпара хан-ханнаьа дІакхудьаш [illegible].

[illegible]

Укх шера дІабахача 4 бетта план 109,4 процент кхоачашьи вІаштІехьадьаьлар тха. Республикана беча организацешна планал совгІа дІадаьхьитад 600 эзар сомгІа тхьола кхачан товараш.

Парте XXIV съезда решенеш кхоачашъяра тІакІца социалистически декхараш толамца кхоачашдара хІама шоай бераргаш тІаберзабьаб Росбакалея Нохч-ГІалгІай контора коллектива. ХІаьта, хІара участке лаккхьаргьа торговле культура. Оптови товарооборот дегІабоалабра, товарашка дІаладар лохдара яьа ресурсаш лохаш де тхо.

С. КАЗАЛИЕВ,
Росбакалея Нохч-ГІалгІай конторан управляюще ассистентов.

КЪЕХЬУ ШОАЙ БАЛХА

КИСЛОРОДНО-БЕЛКОВИ КХАЧА

Балха нормативни хьалаш за талхийтараш болхлой цамогаш за хьахийтараш лаьрхІа кислородно-белкови кхача тІа Московски шинни заводе. Дийнахь луш йолча кислорода боарам 300—350 мл. Шм вела гарга йола из кислородно-белкови смесь сага вхьаьдаьхкар. ЛаьрххІча рецептагІа хьандаргий настойках, фуа бафихах, дих, гоза хьасаперча мешшаниш кислородах кийча ер смесь. Техначул тІехьагІа гучадьавлад кислородно-белкови кхача дегІа еттагІа а хулийташ кІод из луш бола байталгаь.

ДУКХАЯРУСНИ ДІА-ЮХА КХУВЛА ЛЮЛЬКА

«Оралстрой» гІишлой управлене рационализатораша кийч а ъа балха юкъейолладай дукхаярусни дІа-юха кхувла люлька. ЦІенонашта арахьара балхаш деча пайда ийбара башха - дика хІама я из. Къаьст-къаьстача йоккхий йолча шиш дьшка формах вІашагІьелладаш. Хьалда сона яьшка гІоарех вІашагІьекха хІамаш уттаеш за цаш, дукъыбаьннаб гІишлошьерош. ХІанз цІенонашта арахьара балхаш де дезача дІайига мара ваш дукхаярусни люлька. Цо шера беш бола пайда 8 эзар сом ба.

Н. МАЙТАК,
Нохч-ГІалгІай Іилма-технически информаци пропаганда ЦІен инженер.

ДЕНАЛ ДОЛА ТАНКИСТ

Пен тІа даьнна, хьекхадена, ІемагІдена, вІашнадіийначе сенашка гІолла дудена, гвардо вохклагІвоне танкиста Мальсагов Мудера Гилене вәркІ благодарность улл сона хьалашка. Нагахьа сенна тІехьа-хьалха уж тийначе хенаща нийсдеш уж Іодевача, цар хьаьвоац тІемахочо-танкисте Донера дІаболабь Праге, Эльбе, Берлине кхачалца тІемаце боьхь нехь. Сахха, дирманенни типографешко наладийтта да благодарностеш. Цар тІа хьачача тахан сенна хет фронтера гІуллакхаш...

Гиланена тийнаад уж благодарностеш, хІаьта цо шийца лелаьад уж шай бирсача машенаца фронта некъашца гІолла фашистий ваьхан бІевара — Берлинера кхачалца а цигара дІаьо Праге бодача фронта некъагІа а.

Эггара тІехьагІара благодарность деннад Мальсагов Гилене 1945 шера мала Советски Союза Маршала 1-ча Украински фронта бІун командующе И. Конева, фронта тІема Совета член генерал-лейтенанта Крайнюкова, фронта штабе начальник эскаро генерала И. Петрова куцгаш а хада.

И. Конева приказа тІа боагалдьяхад, 1-ча Украински фронта бІун довкъошта юкъе а волеш Средни Доне йисте дестерагІа-ехабача дакъе лаьцав, Куркан дуга летарах, Днепр, Сан, Висла лаьача хинаш дикко лаьцав мостанашга территоре тІарча Одер, Нейсе, Шпрее лаьча хинаш дакъа а лаьча Эльбе кхачара вохкхагІвола гварда сержанта Мальсагов Гилене благодарность деннад тІалар. Прованбораш Украине Т-34 танк механика-водителя Мальсагова дакъаб лецад Житомир, Ровно, Проскурово, Винница, Ковель, Черновцы, Станиславо, Львов, кхыбола гораши мукьаьбаьча. ДІаьера Гилене тІема некъ Берлин Совета а Берлине а бада.

Дрезден, Берлин, Прага мукьаьбаьча дакъа лаьцар гвардо генерал-майора Архипова — 53 гвардейски танкови бригада командира куцг а хьадь денна благодарность да Гилене.

1945 шера августа город Совета мукьаьвьхкхай 255 танкаш лаьц, хІаьта из беьхьа долаш цуьна гвардейски Совена полк аьнна цІе тиллай. Цу полкаца а волеш баьб Гилене шай тІема некъ.

Гиланена благодарность деннад чІоагІбаь немецаш крепосте Оппельна лаьцарах, Бреслау районера [illegible] ...

[illegible]

[illegible]

терильни культурни хьашташ кхоачашдара Советски Іадала дацьа гІоне ца баьккхача гайпара бокхьа толам баьккхаб 8-ча пятилеткагІа.

Нохч-ГІалгІай АССР халкъа боахам 8 пятилеткe хьалха дІахахача шерашкарчул сихагІеи эффективагІеи дегІанахаб. СихагІа дегІанхай промышленность, пятилетка шерашка арахийца продукци 53,4 процент дуккхагІа яьккхай.

Общественни производствана технически прогресс яра цуй экономически эффективность лаккхьри Іалашдеш доля халкъа боахама доакъош къаьстта сиха дегІанхад. Цунна ахьна дІаяхача пятилеткагІа сиха дегІадлай яйгача, кхачин, дукха, шурий промышленность а.

Нохч-ГІалгІайчеи яйгача промышленноста продукци 8-ча пятилетке 60 процент дегІаенай, дуккхагІа арахийцад кога гІирс, шоейнн изделеш, чухнахьа дуккха ду барзкъаш. 8 пятилетка шераш ка консерваш, дулх, колбасо, ветчинни изделеш, шерзача шурий продукци, кхыйола кхачаи продукци арахецара пхе шерплан гІехкхоачашьяй.

Республике ханадза шерьен латт культурно-бытовой гІуллакхаштеи бахача наха хІара дешна эшеш товараш арахецар. ПятилеткагІа арахийца цу тай пара товараш 2,6-зза дуккхагІа хиннад. Дикка дуккхагІа арахийцад вуржинни ченгеш, сардалкха бахьеІаш, шарикови ручкаш, бытовой химе товараш.

Болхлошта къахьегамах бетта тела алапи лакхдара цхьайола мероприятеш чакхьяхар бахьан долаш пятилетка шерашка республикерча хІара болхлочуна алапи 26 процент лакхденнад. Кертерча дакъе алапи лакхденнад хьалха кІезига алапи ийдеш кхачача болхлой. Пхе шера колхозхошта тела алапи 25 процент лакхденнад, хІаьта цуна боарам болхлоштеи гІуллакхерча нахеи телача алапена гаргакхачаб. Республике кІезига дац экономически ниь бола боахамаш, цар дика ахча хьежаду колхозхошта, цу боахамашка колхозхошта тела алапи болхлоштен гІуллакхерча нахеи телачул лакхагІа а да.

Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхошта шерагІара-шерагІа алапел совгІа потреблене общественни фондашкара кхы тІа а дукха ахча тел. Дуккхьале пенсешта, стипендешта пособешта республикан общественни фондашкара къахьегамхошта деллча ахча 76 миллион сом да. Из кхул 25 миллион сом дукхагІа 1965 шера деннача.

Республикерча юрташеи городашкеи бахача наха ахчани дохоаши лакхьалдара дуззадеш шерагІара-шерагІа дуккхагІа ийду кхачани промышленни товараш. ДуккхагІа ийду дулх, шура, чкъаьрий, тоабеннаб тІабунза гІирс чура дешаш.

ДІаяхача пятилеткагІа республикера розничный товарооборот 1,5-зза лакхьеннай. Цу юкъе дех кал (1965 шераца хІейла 1970 шера) дуккхи дулха продукташ 65 процент дуккхагІа, чкъаьрий-чоза дуккхагІа, дукхаьлтта 64 процент дуккхагІа, шурий продукташ — 43 процент. Дикка дуккхагІа дехкха кІадам, тІадувзада бархъаш, мебель, кога гІирс. Масала, пятилетка тІехьарча шера бархъаш 1965 шерачул 80 процент дуккхагІа хилар.

Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой культурно-бытовой товарашна Іалашбара дийнзе 8-ча пятилеткагІа дика толам баьккхаб. Цу шерашка ехка электробытови машинаш 87 процент дуккхагІа а, хІаьта радиотовараш дукха хІама на эшаш шоаза дуккхагІа. Да тІехьа дуккхагІа хул бахача наха ийю телевизораш, хІамаш итта машинаш, радиоприемникаш, холодильникаш.

ДІаяхача пятилеткагІа Нохч-ГІалгІайчен бытовой гІуллакхаш деча ІалашдокакхІ хуштамаш хиннад. Дикка дуккхагІа хиннай бытовой гІуллакхаш деш йола предприятеш, нахебеннаб цар кхоачашдеча гІуллакхий боарам. Дуккхьал дІахача пятилеткагІа пун боарам лакхбеннаб 2,4-зза, юрташка — 3,6-зза.

Юрташка бахача наха шерагара-шерагІа дуккхагІа гІуллакхаш ду быта предприятеш, хІаьта цхьайолча наь бахача пункташте массех тайпара бытовой гІуллакхаш ду цар. ХІанз шоай оІагІара хІачин, бархъаш тегийта, фотоателье, парикмахерске, горе ехь безаш юрташка бахача наха.

ХІанз Нохч-ГІалгІай республике бахача наха бытовой гІуллакхаш деш 926 предприяте а. ДІаяхача пятилеткагІа цу предприятей сеть 38 процент лакхъялар, хІаьта юрташка — 46 процент.

Республике дукха балхаш ду наха чубаха кІенош, культурно-бытовой объекташ хьалхьара дахье а. БерхІагІча пятилетке юрташкеи городашкеи бахача наха хьалдийа 772 эзар квадратни метр наха чубаха кІенош. Цул совгІа пачхалхой кредита кхъаккхьалдеи бахьана, гІуллакхерча наха, колхозхоша, пятилеткане Іоввьча сберегенеи чотаха хьаллаьд 700 квадратни метр кІенош.

Пачхьаьллкхен капитальни вложенеш чотах дІаяхача пятилеткагІа республикерча гІишлошьяраш хьаьлаьй 24,3 эзар моттиг йола 30 школа, 490 моттиг йола больницеш, поликлиникеш. 2005 моттиг йола деша яхаь цо бокхча берий учреждене.

Шерагара-шерагІа вай республика халкъа боахаме дуккхагІа хул инженерно-технически болхлой, кхыбола специалисташ. Лакхера образовани йола юкъера специальни образовани йолаш 59 эзар совгІа саг ва бийшиш.

[illegible]

«СЕРДАЛО»

2-гІа оагІ. 20 май, 1971 шу.

ДЕШАРХОШТА — ПАТРИОТИЧЕСКИ КХЕТАМ

Советски наха, партийни съезда решенеш Ӏома а еш, дег тӀера къобал а еш. ДӀахӀоттийна хаза шоаш баьча балха кӀоаргга анализ бера ларда тӀа хьалла нисъеш белгалду КПСС XXIV съезда решенеш практически кхочашъяра.

Массехк профессионально - технически образоване системана хьалхашка бехктоахаме декхар оттадаьд: кердача пятилетке 9 миллионал кӀеззигаӀа боацаш къона квалифицированни болхлой халкъа бовхама кийчбе. Уж хила беза творчески къахьегаме, физически дьнкар долаш, моральни гӀулакхашта чӀоагӀа, коммунистически дог тийша. Царех ваӀ социалистически ДаьхӀенна боацаш боашош чӀоагӀа мутӀахьа бола нах хоарзӀ парте.

ТӀаьӀертта патриотически уж гӀулакхаш Ӏомаду профессионально - технически образоване дешархошта. Традици а хилла дӀаьдахад профтехобразоване заведеначашка мерха хьачуйица дешархой дешар дӀахоладале хьахаргӀа В. И. Ленина памятника хьалхашка чӀоагӀа безбеш болхлой резервана дӀаязбелга а Ленинен партен гӀулакха тешаме хургба аьнна дув буьйте а. Из дув буьш оала дешаш: «Оаха дув буъ турпал болхлой классе йиза йоле тӀехье а хиина дӀаоттa, цуи сийдахь революционни тӀема, къахьегама традицеш дӀахо яхь а ебе а. Советски къоначе бохдлочун нравствении цӀенаг бахьна долаш къовсам лоаттабе»...

Кхетам балара гӀулакха шийбашхалонаш йолаш а ца форма: шийтурпалча болхлой классах денкхал лоттдела. ... ч... ... катирхой дег чу. ХӀаьта долче, болхлой профессена психологически кийбу катирхой. Болхлой класса резервана дӀаьздара фитул не а буяча хула ... тешаш формагеш чулоапамтен дил-лача Советски Эскара мутӀарашна тӀема дун боара тара ха. Укказа хьахул бӀаргагуш болча, цхьабаккъа. Ӏалальмате ... бола таханаоча дешархой дуненкхоачарча тӀемахой тӀема дунеш кисьера буваш. Из буваш кӀоарлу шоаш хьалкхеберашта патриотически кхетам балара училищай педагогически коллективашта тьмаре чакхдовкхча гӀулакхашка. Из процесс хьахул пропаганда тайп-тайпарча средствах пайда эцарна хинна на Ӏеш, кердаларш ... аьхара беча балха юкъе дешархоша шоаш шерра практически дакъа лацарца а.

Патриотически общественни клубий балха система вӀашмтӀехьаьнийа училищашка: «Патриот», «Родина», «Искатель», «Алая гвоздика», «Революционни традицейи интернационални доттагӀален», «Хургволча тӀемахочун университет» яхача клубийи «Сокол» яхача республикански клубе а. Царна юкъе дакъа лоацаш ва 7 эзар гаргга дешархо. Алхха шера 1970 шера массехк кийнахь еш а цхьаьна дийнахь ер а 200 совгӀа поход вай училищай дешархоша советски халкъа тӀема, революционни, къахьегама сийлен моттигашка гӀолла. Мехкара исторически материал а гулбаь вӀаьххий вай училищашкара музеш, дӀенош, уголокаш.

...«Къоабалье болгӀаш а — яьннад Л. И. Брежнева КПСС XXIV съезде ше доклад еш, — революционни тӀема, къахьегама сийлен моттигашка гӀолла массоли походаш яр, кхыдола гӀулакхаш чакхдахар сиина йола вай катирхой инициатиаш...».

«Родина» яхача республикански клуба членаша дукха походаш вай хьамсарча ираe гӀолла, кхин хулаш йолча деношка турпалгорокашка Брестe, Севастополе, Ленинграде, Волгограде хиннаб уж. Цу тӀа а уж яхаб аьхха базо за чӀакхьеннaчул тӀехьагӀа къаьбийта дьмхача шоай аггах. Цу исторически моттигашка хинна цо Ӏеш, цар вай ... мехкахоех маьхера керда материалаш гульнай. Масала Кримe уж чакхбаьннаб вай мехкахочун гӀараьнна инарала Армишева командованегӀа хиннача советски тӀемахоша тӀемаш дахьа моттигашка гӀолла. Волгограде клубе дакъа лоапараша дӀаьнкхай Советски Союза Турпал Нурадилов Ханпаша дӀавеллa болла моттиг, вай мехкахо юкъе волча бӀуна команда еш хиннача тӀема ветеранашна вӀашагӀбейтабеннаб, дишлургдоаш, дукха лоархӀаме хӀамаш дӀаяздьаь. Уж еррига материалаш вай республикански краеведчески музее дӀачуеннай цар, хӀаьта царех цхьа дакъа ГПТУ-1 тӀема сийлен цӀагӀа Ӏоехкай.

Дешархошта юкъе спорта, тӀема - прикладной тайпаех дакъа хьинаре болх бу педагогически коллективаша. Къаьстта лоархӀаш а стрелкови, парашютни спорт. Лараьа а воагӀаш не пал. Йоалахча дарий лоархӀаш йола спорт делаю 200 гаргга саго вовкхача энтузиаста, ГПТУ-1 политехнични хьехача Г. Г. Милина кулгад а хеш. Спорта цу тайпа дакъе вӀаштта массехк шера республика чемпион а профтехобразоване команда. ГПТУ-6 баьстеньаьхта Масаева ТӀауса республика чемпиона а цхьоалагӀа оазрида спортсменна а хиннад. Парашютана дукхагӀа чутуьсаларга диллача кхьметтел дӀа хьехача Нохч-ГӀалгӀай халкъа летчица Насуханова Лялий а тӀехъаьнкай из. ТӀауса Ӏалламате чӀоагӀа хуннаеш из спорт, шийна карагӀаьнне чу тӀа-сида Ӏе загa из из, профтехучилищера ео хьанйна балха професси кхыча тайпара яле а.

№ 9 а № 2 а болча грозненски профтехучилищай дешархоша Тимофеев Виктора, ... Михайлов боабара кхерам шоашта бахьтӀашелъа а, доагӀача поезда дейда а лийка, иза цу дахана кӀаьнк Беллев Володя вуьнчара вахьххача хана, № 3 йолча профтехучилища дешархочо Лойко Сашас нийна кораш безача дьяна хӀама цо дага воацаш Ӏаьдала органашка дӀаеппача а, хӀаьта № 4 йолча профтехучилища дешархоша Батдаев Нормахьмад Федорович Михайлов, боабара кхерам шоашта тӀалаттатшехьа а, тера кара хинна зуламхой хьа а лайна милицега дӀабеннача хана, № 1 йолча горпрофтехучилищерча хьаний гоупда, ялатаги чуза баха шоаш болаш, бовхама декхар ше ше а тарлуш яьнна цӀа йоальча а, хӀаьта цу училищера дешархо Садыков Володя, ше чӀоагӀа воагӀаш воллаше а шийнона кӀалхарвенкха цӀера юкъе чутоссаверaча а хана, хургбола эзараш болхлой, парте нахаш — КПСС XXIV съезда решенеш йиза кхочаш а гӀерташ, дика гӀуллакхаш деча хана. Цу массане а царех цхьа массадара, советски гӀулакхаш лоархӀар.

Доррига хаьрь чӀоагӀа тӀадийраш КПСС XXIV съезда решенеш Ӏомаеш долча укх деношка къаьстта чӀоагӀбеннаб дешархошта патриотически кхетам балара училищашка бу болх. Цо дешархойн бахьлойн КПСС XXIV съезда решенеш кхочашде оарцагӀбахара чӀоагӀа вовзстал дь на Ӏеш, мастераш, преподавательш дешархой хьашташ малагӀаш да, малагӀча балхина безам болаш ба хa гӀерт, хӀаранена къаьст-къаьста кхетам балара гӀулакх тоадара хиланза ларгдоаца хьалаш кулийт. ХӀана профтехобразоване системе ... ровно - массовый тӀема - патриотически болх чакхбалархаргa училища декагӀа малагӀа а хьажа конкурс хӀанкхий, дӀайолзеннай профтехучилищай дешархой аргӀанара спартакиада.

З. АХМАТХАНОВ,
Нохч-ГӀалгӀай профтехобразоване управлене начальника заместитель.

Грозненски нефтено - производствени объединене Мужичерча хӀамаш тегача цехе безгалбаьнна дика къахьегаш ба Темерханова Мовлатхан, Албакова Люда, Гамбредова Хьава, Бузуртанова ПатӀимат, Далаева Лейла, Дзейтова Мовлатхан. Цар массане а шоай декхараш дикаха цӀенех кхоачашду, даим тӀехкхоачашъю нормаш. Смена дерзача къахьегама толамашка чакх а яьнна, хӀана цӀаболхаш ба уж.

С. ХАКИЕВА сурт.

БЕРАШТА СОВГӀАТА

Пьесана юкъера керттера конфликт—ИбрахӀаман визирагӀ юкъера къовсам. ИбрахӀама вуа визирь. Цунна дӀайоал визара, паччахьагара доал а дахкха, мехка лоаттамь кхьзал, хоарцо. Котало а ИбрахӀамага — баньдолчув тӀахьа къовсам лоаттабеча вӀакхтача сагага. Из ба Нохч-ГӀалгӀай техникд театра коллективо Абадиев Бека «ИбрахӀама гӀулакхаш» яхача пьесагӀа оттаьнча кердача спектакла идейни чулоам. Спектакль оттаьй Ю. И. Засульске, режиссер ва Г. М. Ветуханов.

Массехк дош ала доагӀа театра эрителаша — кагийча бераьта кхетам балара болче спектакла лоархӀамах. Хоаш да фольклорашка, легендашка бераша чӀоагӀа ладугӀалга, барца берий сакъердалуга. Берашта дукха беза фольклорара турпалаш. уж теш нарех. Цуаухье бераша теркал из деш хиеаш пхьаккха а хӀама. Из теркалдаьчох тера да пьеса автора ше Къилбаседа Кавказа наьха багахбувцамашара сюжет эцаш.

МалагӀа ба тӀаккха спектакль лоархӀам?

Денал долаш, мехкара из пхьаьхьа кхелча наьна воӀ ИбрахӀам, хох цӀена, кийсто езаш, мисбачарех къахеташ ва. Ниже тха хьуа, под мехкит ку. ИбрахӀама из бавар тӀе дохк. Цох баь уж. ИбрахӀама пхьат хийнахь ... дехка дешнахча ... сом ... сом йола довших цуьграо.

Дега Ӏотаьам лаьна цӀаьоргӀача цуя бӀарг кхетт дулх довкача тика чу латтача писки жӀали даа хӀама а ца лул еттаж кьувзадеш. Царех къахийттача ИбрахӀама юххера сох хӀа е даьe хьаьн уж. ДоттагӀий хул цу кхайнех. Лелаш, жӀале новкъосталца ИбрахӀама хорайоагӀа Сулейма паччахьах юлейиса газ, из лорает хинна сармак буъ по. ИбрахӀама хорабоагӀа Сулейма хинна вуъ бола гӀоъ.

Дукха хa ялале хьунагӀа гӀолла воагӀаш хьо мил кхетт царех. Уж Ӏеха а дийи царгаре, тӀатилача бӀарга ца войтам йола кийи зуромех хьайоажих ИбрахӀама шийшин доттагӀчун новкъосталца. Цуа тӀехьагӀа визирь а цуьна гӀулакх деш йола емас а эша а бийя, шийна дукха еза падишаха воӀ Мадина дӀаюг ИбрахӀама, лийца бохка мах мукъабоах.

Иштта ба, бераша нарагӀатта кхетадолча спектакла чуложам, Зулам ваь, дикал котйолл.

Къаьстта ала доагӀа актерех. Спектакла юкъе керттера ши роль ловзаю — ИбрахӀамен Мадинай — Гашукаев Вахас, Мептиева Розас. Тешаме ала йиш е бӀра оамалаш, психологи дикa йола артисташта: йист хилар, доча къамаьла чулоаш — деррига а бер тешавгдолаш да. Артисташта карагӀамних бера бӀаргашца хуне «бӀаргегоа». Дукха къамаьла шоаш маьже кӀешa тарлуш да. ХӀаьта теникаш бераш шоашта бӀаргагуш баьхьаларах шеддор лоацаш ловзаю спектакла дӀоалхала. Иштта дика ловзаю ИбрахӀама наьна тӀехи Тахьл Евтенгис. Шийн сибатага, деча къамаьлага, тӀерча дукхарта, наьна дегаи деллача хийна йолаш санна хет из пхьацайолча хана. Кхи а дукхача актераша шоай роль дика ловзарах дукха йиш яр.

Массехк дош ала доагӀа теникаш хьакрех. Вай лаьха белтал ма дарра, дика хьаьий ИбрахӀама, цуа наьна теникаш. Геттара воаз тоеш а аьхчарна кхыье бетгала а я Мадийнай теник. Цхьабаьнда бӀаргаш бӀаргдӀацкъамашш кӀезиг-дукха тоадича дикагӀа хургдар. Тоае еза киска теник а. Цуа маӀараш я, тӀодаш лоаш а сона а да, корта шера ба. Из бераша вуя.

Кхоачамбоацарех дувцаш хилча алазза далац цхьацайолча, берашна кхетаоргйоацача, хӀаьта берий оамал йоча оагӀорахьа эрганкха тарлуш йолча моттигех. Бер итта тешаделгдоаца сцена я ИбрахӀамагара ешапа лочкъабаь аьлар кхоачацлеш бола гӀоъ писки новкъосталца юхабаккхар. Из гӀоъ хьабаккхар иштта вӀаштӀехьдоал кхетадеш дац. Иштта кхетадеш дац (бера хӀаьта а) садешахатара доал везира [illegible]ар а. ХӀаьта падишах кхеча цхьаьна дика хилар а. Тоае езаш сцена а Визара ИбрахӀама шоайла латар а. Сов къоза вуа ИбрахӀама шийн моастагӀа. Баьнчуя тӀехьагӀа а дакъа шийта Ӏетт.

Спектакль еррига хьалийча берашта сакъердане а пайдане а хургйолаш я. ХӀаьта лоадам бола цхьа кхоачамбоацарш дӀадахара эшаш а дац. Дика совгӀат да теникий театра коллективо берашта кийчдаьр.

М. РАШИДОВ.

Доазол дехьара

Теркама юкъмоттиге

УЛАН-БАТОР. КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Тбилисе хьача къамаьла мэ оьруй йола изложени хьакхайкхий Центральни монгольски радиос.

Радиос белгалйоах кхоачашьяьнна тӀехьагӀа дунен халкъашта юкъера араверда дикий соотношение социализмаьа, паргӀотонна, машара пайдена хургболча оагӀорахьа боккха гӀа баккхара мӀаьр хургдолаш йолча КПСС XXIV-ча съездо тӀайнача, Советски Союза экономически социально - политически когӀаяра программа хьакъахьа дувцаш йола Л. И. Брежнева къамаьлоа моттигаш. КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева хьахкхайкадаьа, белгалдоаккх радиос, Ленина парти дунен халкъашта юкъерча империалистически болама цхьоагӀо бакъда йолаш лерагӀа лоаттабеш къовсама, Къилба - Малхбален Азе халкъашцарча чӀоагӀача интернационални солидарноста политикина тешаме хилар, кхьмиккоргамукъалени бераигача революционни болама цхьоагӀо чӀоагӀъяра тӀахьа хилар.

БУХАРЕСТ. КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева къамаьла изложени кепатеха вовъаькхай дерригача газеташа.

Белгала яьча, цар доаладу «коммунистически революционни - демократически партей, социалистически пачхахьалкхий, а хьоача прогрессивни пачхахьаллкхий а чӀоагӀача цхьоагӀоах хатт дерригдунен антиимпериалистически фронта цхьоагӀо кургалдоал бола тешам» яха Л. И. Брежнева дешаш.

БОНН. «Брежнева йоаз: гӀоз цӀаьагда, — парте гӀолла [illegible] цу тайпарча йоазоне кӀал хьакхарча оагӀо тӀа «Франкфуртер рундшау» яхача газето кепатох Тбилисе КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даьча къамаьла изложени. «Л. И. Брежнева эттара хьалхарча аргӀанин хьахкхайкадаьа, — белгалдоаккх «Франкфуртер альгемайне», — Центральни Европера гергалнийре лазаш герзи тӀехха из доаклаш кӀезигдара ше тӀехьа хилар. Цо лагӀдоххийтар КПСС XXIV съезде хьахкхайкаь машара программа».

«Вайна вӀашерӀаьхлоацаш хет. тӀом йостабаьнна 25 шу даьлла Европе дӀаш а США доккхий бӀуи контингенташ хилар», — белгалдоаккх «Нойе Рейн Цайтунг», Газета хьахкайкайт, бӀуи герзи цхьана кӀезигдара мел эша торонаш йолаш хилар. «Малхбузено теркалье еа Тбилисе хьахкхайкаь предложенеш,—яхаду газето еа чекха. Малхбоалена цхьаьне кхерамаш дешаш эрретача Европа юкъара керташи кийчъе йоалала еа Малхбузе».

НЬЮ-ЙОРК. Москвера бена хоама тӀа «Нью-Йорк таймс» белгалдоаккх: Л. И. Брежнева къамаьла КПСС XXIV съезде деча ЦК Отчетни доклад тӀа хиина предложенеш «кердаьнха а шерьа а» хилар. Тбилисе КПСС ЦК Генеральни секретара даьча дешаш — яхаду газето, — дӀаьяда а бакъъо советски арахьарча политика керттерча положенеш Ӏе. Советски Союз лоархагӀа яйолаш хьайоагӀа кхача малхеф территореш тӀара тӀема балаш хӀаахара тӀема кхеш эӀашхуьаьа етта латтар къаьстта кхерам болаш йолча районашкара, белгала яьча Европера, гергалшара тахьан герзи кӀезигдарйи тӀехьа хиттаги.

«Вай де йиш йолаш мел дола хӀана хургд вай общественни строеш шерча бесса але а пачхахьалкхеш машаре хьаьа Ӏадашдара», — Л. И. Брежнева уж дешаш кепатох газето.

ПАРИЖ. Тбилисе хиннача торжественни заседане Л. И. Брежнева даь къамаьла лаппаш а доашлахь. Французски пачхахьалкхе белгалдоаккх. КПСС ЦК Генеральни секретара массаш лоархӀаме проблема хьахьахьа, белгала яьча, царо дӀадахкхараш дунен халкъашта юкъерча араве...

КПСС-о сопвал - демократически партеша гӀулакхаш цхьана-чакхдахарах дола дешаш дийна аилар. «Юманите» яхача газета московски корреспондента Макс Леона белгалдоах машаран дунен халкъашта юкъе цхьана дехаду гӀулакхаш бахьан долаш, халкъий паргӀатон лоламе бахьан долаш къовсам лоаттабера КПСС XXIV съездо хьахкайкаь предложенеш шоай доттагӀаш цхьоагӀоненни цхьана хьалоаттае Советски Союза Коммунистически парти кийча хилар Л. И. Брежнева аьнна дешаш.

«Фигаро» яхача газета тӀа Р. Лакомтра яхаду, машаре дахара, дерригача дунен тӀа, къаьстта а Европе, машар чӀоагӀбаьа КПСС ЦК Генеральни секретара даьча къамаьла керттера темаш хиина хиларах.

ЛОНДОН. Деррига керттерча лондонски газеташо шийтеххий КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Тбилисе хиннача торжественни заседане даьча къамаьла изложенеш. Англейски белгалдоаккх къамалла юкъера малхбузенга [illegible] Л. И. Брежнева къамаьласера предложенеш.

«Л. И. Брежнева, — яхаду «Морнинг стар» яхача газета московски корреспондента, — Малхбузе тӀахьайхар герз кӀезигдара къамаьлий ахеача советски предложенешка хьежа переговораш йоллаве».

«Советски Коммунистически парте тулгадаго, — яхаду лондонски «Таймсо», — цӀенкха а хьакхайкайт НАТО-е Варшавски Договорен герзашкара лазаш цхьана кӀезигдара хьакхаьа бутт совгӀа, ха хьаьлагӀа КПСС съезде ена хинна предложене».

Газето уйла иштта тӀеюрано США империалистически агрессена дукхьала къовсам, лоаттабеча Вьетнама, Лаоса, Камбоджа халкъашцаре советски халкъе чӀоагӀача интернационални солидарноста хьахкхье Л. И. Брежнева ахкача дешашта.

«Гардиан» яхача газето белгалдоаккх Центральни Европера герзашкара лазаш герзи кӀезигдара хьахкхеддарча дешо Малхбузе сатем бовбаь хиларах КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яь мкамечаш.

(ТАСС).

Провокацеш хьеер

Лондон. ТАСС-а корреспондента Н. Туркатенко хоам бу:

Лондонера цхьа тамашийна хӀама кораьяй: антисоветски провокацеш лелаеш йолча укхазарча сионистски организацеша Лондонерча Израиля посольствайна лоаттаду шерра бувзамаш цхьаьна чакхдоаха гӀулакхаш хьагучадовхаш дола документаш чудовхкa портфель. Портфель корайй Великобританерча СССР посольства консульски отдел чуйолча помещене. Консульски отдела болхлошта етта гӀайотача сионистски кӀантнагий банда цу помещене чуйиккхачул тӀехьагӀа из цӀенъеча хана. Кона хьлача биркага дилаче, консульстве чу а ийкха доа даьча хулигански группана керте лаьттача А. Фримена доалахьа хиннача портфела чу бӀаргча цӀен документий баьллаб.

Портфела чура корадаьча цхьадараш тӀа «къайлагӀа да» аьнна яь белгалокаш а йолаш йовча документашкара хьаггучох. Лондонерча советски учрежденешта дуяхьала провокацеш лелаеча сионистски хулиганий гӀулакхашта достам телари финансирован ари Лондонерча Израила посольства бола мара хьаьм саг ваш.

Документашта юкъе — «бальи балха» лаьна Лондонерча. Израила посольства советникага Исхак Рагерга А. Фримена яь доладийна, миша иштта, фу де деза хьехаш. А. Фримана цун гӀовчиттее дениа инструкцеш, антисоветски кампани лелаерга дӀадахар хьехкара А. Фримена израильски посольствага яйо счеташ. Портфела чу да иштта сионистски организацешта антисоветски акцеш лелаера меттел, Советски Союзана торговля лелаеча а цуна культурни бувзамаш лоаттадеча англейски организацешка балхаш зуягатий хьажих бола англейски гражданаш кхерабара а сионистски хулиганашта заданеш тайпина хилара тешал дешi дола документаш.

Цу документаш тӀера хьагуш да, вьлар пресс-конференце ше къамаьл деш СССР посольства вайкало. Англерча сионисташа лелаяду гӀулакхаш Советски Союзе дукхьаллерзадаь ца Ӏеш, англо-советски гӀулакхашта ве де лоархӀа а да.

Чуйе цӀенош индустриальни методагӀа хьалде йолалуш я Хал-хъа Венгри. Цу дехьера шийн вӀаьхий опыт республикана хьамарша дӀагел Советски Союзо. Цун новкъостадна массехк вектерахи городе хьал а яь толаме болх беш я цӀенош ду комбинаташ:

Сурта тӀа: Мешкольцерча цӀенош деча комбинате кийчдаь цӀенаш тӀдоахка доакъош.

МТИ—ТАСС сурт.

Новкъостий оарцагӀбаьлар

Хана цаьнгам [illegible] Республикански [illegible] режиссер Халукхаб-Туган городской цхьоалагӀча больница хирургически отделене вагар. Лазар кхерамe дар. Ха йоле йиш йолаш хилар укхочунтара хьал. Цунна бокъонна дарбе дарз цӀий эш, аьнар лоравш.

Из хайра Тухоевна балха болча новкъостанта. Уналочоа цӀий даьа деш хилар инженер-технолог Темиев Мустафа, экономист Атшев МухӀамар, отдела начальник Кемурзов Александр.

Уьнде хӀана динагӀа хиинаб. Коста болх бе воллаурга из.

С. ВОРОНИН.

СПОРТИВНИ ХОАМАШ

ТЕННИС

Укх деношка «Спартак» яхача обществе спортсменаш дика чакхбайташ а теннисах лӀавзара хьаьш. Цу турнире дакъа лацар спортивни вофхI общества спортсменаша. ХӀана хьалхарча хьалха ба «Спартак» обществени берий спортивни школах спортсменаш.

• • •

ФУТБОЛ

АргӀанарча туре Грозненски «Терек» ловзаш хилар г. Ставрополерча «Динамо» футболисташна. Счет 1:1 йолаш чакхдаьлла ловзар.

• • •

ВЕК ДАР

Чахкхьаннай век дара йола республикански хьалл. Уж хетаьлар самон хьаслара. Цига дакъа лоацаш бар республикана дикагӀа бола спортсменаш: Нохч-ГӀалгӀай педагогически Грозненски нефтяной институтий, «Труд» обществи, Сунженски районера бераш. Шоай лоӀамагӀа 100-метр тахна век деча чемпионе цӀи вахкхай Сунженски районера вок, Кохнедалшна. БӀаьмитр-век дар цо 1 минутан 0,60 секундаш. ШоалагӀа моттиге «Труд» обществера П. Водопьянов ва. Иштта дика толам баьнаха? педагогически института студента В. Губеца. Цох а чемпион хилав.

Кхалраха юкъе дасташна век дар кхьальлав нефтяной инстатута студентка Т. Остроухова. МалагӀа нана юкъе дьалла вера Н. Бардин (1 минутан 0,1 секунд). ШоалагӀа ..., Нохч-ГӀалгӀай командина шийта саг вар.

ШАШКАШ

Эрсий шашкех ловзара РСФСР чемпионата 10 тур чакхъяьннай. ТӀехьарча турашка кӀезиг - къамаьнха дикагӀа да вай шашистий толамаш. ЦхьоалагӀа разряд йолча Арутонова эшавир Астраханерча мастерала кандидат Ю. Иванников. Цхьаккха а кот ца воалаш лайзар вай шашисташ С. Пашалове, А. Михин. НийсагӀча туре вай вофхI спортсменаш кот ца воалаш лайзар, хӀаьта А. Мишина г. Кировера А. Зыков эшавир.

ИтталагӀа тур. С. Пашалова эшавир мастерала кандидат Циммерман. Э. Гандулаев цхьаккха а кот ца воалаш лайзар И. Шевелева, Григорьева эшавир Зыков. Кхибола вай шашисташ кийшар.

ХӀана турнире хьалхи бу хӀаране 7,5 очко йола Абашкин Кузнецов.

А. ЖУК - ТРИППОЛИТОВ.

• • •

БОККХА ТОЛАМ

Советски Киргизи столицера, цӀаккхьтай классически кӀалтоларгах латара г. Грозне спортсмений команда. Цига чакхъелар Советски Союза Турпал инарала И. В. Панфилова цӀарах йола Еррагдолвени турнир. Ши ше котьлара цу турнире латаш хилар СССР еррига союзни республикашкара хьа бӀеш гаргга спортсмен. Нохч-ГӀалгӀай командина шийтта саг вар.

ШӀаккха а эша ца ваьаш чакхъяхар яхьаш 74 килограмм долча долча А. Приймакова. 82 килограмм доаал долча К. Теткина, 90 килограмм доаал долча В. Еремина. Уж чемпионаш хилар. ШоалагӀа моттиг яьнлар 68 килограмм доаал долча Н. Елерикова. Вай спортсменашта юкъе дика толам баьнлар иштта 48 килограмм доаал долча П. Эльдиева а — кхоалагӀа моттиг. Елерикове Эльдарове СССР спорта мастера норме кхоачашйир.

А. МЕСТОЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀолла Грознен хушалуш мораш а йолаш йоачан а йоацаш, малхбоалехьара гӀаькхача боарене мух а хьекхаш хе хила а фегара температура республике гӀолла 20 — 25, Грозне 23—25 градус дӀовхал йолаш хила а тарлу. Кхоален ломмен хушалуш мораш а йолаш, къилбехьарча районашка цхьаммахахье юкъ-юкъе догӀа а долхаш, дӀа а къугкъаш хила тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактора зам.
А. А. МЯКИЕВ.

Хьажа, ладугӀа

ТЕЛЕВИДЕНИ
20 МАЙ

16.05 — Дешархошта — «Ялат, хает», яха телевизионни очерк. 18.20 — Миллионний ленински университет. ХӀана хьаду иэзаш дӀа-хьа кийсдар. ХӀана хьаду иэзаш дӀа-хьа кийсдарех территориальни а, экономически а бувзамаш тоадаран хьакхьелга КПСС XXIV съезд. 19.00 — Телевизионни кердаларш (нохчий, эрсий меттала). 19.20 — КПСС XXIV съезда делегатана къамаьлаш ду. Назаров. 19.30 — Футболах йола СССР чемпионат. «Спартак» (Москва)— «Динамо» (Киев). 20.15—Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.30 — Футбол. ШоалагӀа тайм. 21.20 — «Маьршуках дола иляв» яха художественни фильм.

РАДИО
20 МАЙ

6.30 — Пятилетка къахьегама бӀаьста. Юрта бовхама болхлошта (гӀалгӀай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35— Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Микрофона хьалхашка ва КПСС XXIV съезда делегат Османов (нохчий меттала). 8.40 — Ӏуйрана концерт (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тӀехье» (нохчий меттала). 16.20 — Хоржамашта макъаьолхаш. «Халкъа кандидат» яха очерк (гӀалгӀай меттала). 16.35 — Ашараш. 16.40 — «Шоана, къаьнах» яха радиожурнал (нохчий меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала). 17.15 — Парте XXIV съезда сонамаш кхочашде. КПСС Сунженски райкома секретара Аристова выступлени (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Москва. 18.10 — «ДоттагӀаш» яха концерт (гӀалгӀай меттала). 18.40 — Москва.

21 МАЙ
ТЕЛЕВИДЕНИ

17.30 — «Юртара вазар» (гӀалгӀай меттала). 18.30 — Телевизионни кердаларш (гӀалгӀай, эрсий меттала). 18.15 — Хоамаш, реклама. 18.35 — Вай доаче хьожа шагӀа ва поэт Евгений Евтушенко. 19.20 — Дипертивашка ... де... Аьнн дӀадоаде. 19.40 — Шоана, бераш. 20.20 — Передачай программа. 20.30 — Футболах йола СССР чемпионат. 21.15 — «Хи». Информационни программа. 21.45 — Суткенова. «Шуи... шуи ... » яха музыкальни спектакль.

РАДИО

6.30 — Юрта Ӏуйре. 6.40 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — «Ленинан некъе» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Социализма махкашка» яха беседа (гӀалгӀай меттала). 8.40 — Хоржамашта макъаьолхаш. Халкъо дикагӀбола вах хорж (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Нохч - ГӀалгӀай телевиденен радиовещанен инструментальни ансамбла концерт. 16.30 — «Вай вах доттагӀалла ба» яха корреспонденци (гӀалгӀай меттала). 16.40 — Хоржамашта макъаьолхаш. Халкъо дикагӀбола вах хорж (эрсий меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала). 17.15 — «Къона тӀехье» (гӀалгӀай меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — РадиослушательгӀаьраной письмойх (эрсий меттала). 18.10 — «Къахьегама ва дӀадаьхнчул тӀехьагӀа» яха концерт (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3.44.98; редактора зам.—3.30.11; жаьппалха секретара — 3.34.38; партийни эхалдаш, культура, промышленностн отделий — 3.42.30; юрта бовхама отдела — 3.42.39; письмай отделан бухгалтерен — 2.00.71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцин проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3.44.98; зам. редактора — 3.30.11; ответственного секретаря — 3.34.38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3.42.30; отдела сельского хозяйства—3.42.39; отдела писем и бухгалтерии — 2.00.71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ00328. Заказ № 4971.